

www.bulgaren.org

Nr. 6/2012

2,50 €

4

DIE EINZIGE
BULGARISCHE
ZEITSCHRIFT IN
ÖSTERREICH

ПО ПРИНУДА В БРАНША
UNTER ZWANG IN DER BRANCHE

ISSN 2225-9120

ЗЕЛЕНИ ОФИСИ

MITTEN IM TANZ

IMPRESSUM

ZEITSCHRIFT A4
Nr. 6 (6), 1. Jg.
November–Dezember 2012

**MEDIENINHABER UND
 HERAUSGEBER**

Kulturverein „Bulgaren in Österreich“
 1020 Wien, Vorgartenstraße 122/460
 E-Mail verein@bulgaren.org
spodeleno@bulgaren.org
 Homepage www.bulgaren.org
 Weblog www.bulgaren.org/melangebulgaren

CHEFREDAKTEURIN

Mag. Elitsa Karaeva Devrnja
STV. CHEFREDAKTEUR

MMag. Elitsa Tsenova

LEKTORAT

Christina Oppermann-Dimow (Deutsch)
 Romana Altinger (Deutsch)

KORREKTORAT

Valentina Petrova (Bulgarisch)

ÜBERSETZUNG

Blaga Zlateva
 Karolina Dimitrova
 Neli Kail

Mag. Krassimira Plachetzky

MITARBEITER DIESER AUSGABE

Mag. Donika Drentcheva

Lyubomira Karaleeva

Mag. Lyudmila Handzhyska

Maria Koleva

Svetoslava Todorova

Marin Dimov

Dr. Dimitar Dunkov, Univ.-Doz.

LAYOUT

Mag. Elitsa Karaeva Devrnja

DRUCK

Prime Rate Kft.

VERTEILUNG & MARKETING

marketing@bulgaren.org

COVERPHOTO

de.123rf.com

ERSCHEINUNG

A4 erscheint jeden zweiten Monat.

EINZELPREIS 2,50 €

ABONNEMENT

Jahresabo: 6 Ausgaben – 12,- €

Kulturverein „Bulgaren in Österreich“

Erste Bank, BLZ 20111

Konto-Nr. 28 714 074 000

Auflage 5.000 Exemplare

ISSN 2225-9120

Redaktionsschluss 28. 10. 2012

ART-COPYRIGHT

Namentlich gekennzeichnete Beiträge geben nicht unbedingt die Meinung des Herausgebers wieder. Die Meinung von Gastautoren muss nicht mit der Meinung der Redaktion übereinstimmen. Entgeltliche Einschaltungen werden mit Promotion, Werbung oder PR gekennzeichnet. Für den Inhalt von Inseraten haftet ausschließlich der Inserent. Für unaufgefordert zugesandtes Bild- und Textmaterial wird keine Haftung übernommen. Jegliche Reproduktion nur mit schriftlicher Genehmigung der Obfrau Elitsa Karaeva. Zurzeit gilt die Anzeigepreisliste laut Mediadaten 2011. Alle Rechte vorbehalten. Die Zeitschrift und alle in ihr enthaltenen Beiträge und Abbildungen sind urheberrechtlich geschützt. Mit Ausnahme der gesetzlich zugelassenen Fälle ist eine Verwertung ohne Einwilligung des Vereins strafbar. Geringfügige Farbabweichungen sind aus drucktechnischen Gründen möglich. Alle Preise und Ziffern vorbehaltlich Druckfehler.

24

Екипът на списание А4 поздравява своите верни читатели с настъпващите коледни и новогодишни празници и ви кани на уханна кулинарна разходка из Австрия и България.

Das Team der Zeitschrift A4 wünscht Ihren treuen Leserinnen und Leser eine schöne Adventszeit, frohe Festtage und einen guten Rutsch ins neue Jahr. Wir laden Sie zu einem kulinarischen Spaziergang nach Österreich und Bulgarien ein.

4	Aktuell Nachrichten	20	Business und Finanzen Das Klimaschutz-Hochhaus
6	Problemlos in einer Mietwohnung wohnen!	21	Gesetze Schadenersatzrecht
8	Hauptthema Unter Zwang in der Branche	22	Unterwegs Kovachevitsa
12	Autogramm Ivan Krastev: Die Wahrnehmung der Zukunft hat sich durch die Krise verändert	23	Schöckl: der Hausberg der Stadt
16	Im Fokus Der Naschmarkt in Wien – Exotik und Business	24	Leben Weihnachtsdüfte aus Omas Küche
17	Blickwinkel Konferenz zum Thema Bulgaren im Ausland	26	Geschichte Der Athoskoster „Heiliger Georg der Maler“ – Hort burgarischer Kultur
18	Gesellschaft Wiener Charta Deutsch für Bulgaren Bulgarisch für Österreicher	27	Tradition Mitten im Tanz
19	Beratung von „Kompass“	28	Wer, wann, wo Hermann Maier
		29	Nachrichten Veranstaltungen in Österreich Bücher
		30	Nachrichten

RUBRIKEN

Inhalt, Editorial – S. 2–3 ■ Handbuch für Bulgaren in Österreich – S. 30
 Kleinanzeigen und Abonnement – S. 31

ОТ РЕДАКТОРА VOM REDAKTEUR

ЕЛИЦА КАРАЕНЕВА
ELITSA KARAENEVA

Главен редактор
Chefredakteurin

От много години българското образование е тъжна гледка. Забавено в полуреформи, без средства, без подкрепа от страна на държавата, то все по-често произвежда полуграмотни, полузаинтересувани, полузнаещи граждани.

И за да стане картината още по-мрачна, страната ни оглави поредното първо място – България е с най-голям процент младежи, които едновременно са без работа, нямат

образование и не учат за придобиване на квалификация. Такива са 21,8% от българите на възраст между 15 и 24 години. Това показва данните от изследване на Европейската фондация за подобряване качеството на живот, оповестени в началото на годината.

При тази тъжна статистика на какво бъдеще да се надяваме, като тези, които трябва да го изградят, очевидно няма да могат?

Нека обаче не вкарваме всички младежи под един знаменател. Има и такива, които учат съзнателно, защото имат планове за бъдещето. Голяма част от тях са избрали университети в чужбина. Такива млади хора видяхме през юни в градинката пред виенското колело в Пратера. С плакати, с усмивки, с вдъхновение те се бяха събрали, за да протес-

тират против скандалните промени в Закона за горите, обсъждани по това време в Народното събрание. Освен че изрази своята позиция, студентите доказаха, че мислят и знаят. И още нещо – показаха, че макар и извън България, те са много повече „вътре“ в страната си и са готови да защитят малкото останали ценности, водени от мисълта, че „един ден ще се върнем“. Дано. Ако този млад интелектуален потенциал наистина се завърне и работи за изграждането на една по-добра България, имаме шанс за бъдещето.

И дано междувременно политиките ни проумеят думите на Джон Кенеди, че „най-добрата магистрала към прогреса е образованието“. ■

Das bulgarische Bildungssystem zeigt seit vielen Jahren ein trauriges Bild. Aufgrund von Halbformen durcheinandergebracht, ohne finanzielle Mittel und Unterstützung seitens des Staates, produziert das Bildungssystem immer häufiger halbgebildete, (un)interessierte und (un)wissende BürgerInnen.

Und um das Bild noch düsterer zu machen, steht unser Land wieder an der Spitze – Bulgarien hat den höchsten Anteil an jungen Menschen, die weder arbeiten noch in Ausbildung stehen. Das gilt für 21,8% der 15-24-Jährigen. Das zeigten die Anfang 2012 verkündeten Ergebnisse einer Untersuchung der Europäischen Stiftung zur Verbesserung der Lebensqualität.

Wie können wir auf eine bessere Zukunft hoffen, wenn diejenigen, die diese Zukunft bilden sollten, dazu offenbar nicht imstande sind?

Man darf jedoch nicht alle Jugendlichen auf einen gemeinsamen Nenner bringen. Es gibt auch junge Leute, die bewusst lernen, weil sie Zukunftspläne haben. Ein großer Teil davon entscheidet sich aber für eine ausländische Universität. Solche junge Erwachsene waren im Juni im Park beim Riesenrad im Wiener Prater. Mit Plakaten, Lächeln und Begeisterung versammelten sie sich, um gegen die skandalösen Änderungen im Forstgesetz zu protestieren, die damals im bulgarischen Parlament diskutiert wurden. So äußerten die StudentInnen nicht nur

ihre Position, sondern sie bewiesen, dass sie denken und wissen. Und noch etwas – sie zeigten, dass sie dazu bereit sind, die wenig gebliebenen Werte zu bewahren, auch wenn sie „außerhalb“ Bulgariens sind. Dabei wurden sie vom Gedanken geleitet, dass sie „eines Tages zurückkommen“. Hoffentlich. Wenn dieses junge intellektuelle Potenzial wirklich zurückkehrt und an dem Aufbau eines besseren Bulgariens arbeitet, hat unser Land eine Chance für die Zukunft.

Und hoffentlich begreifen inzwischen unsere Politiker John Kennedys Worte, der sagte: „Die beste Autobahn nach dem Progress ist die Bildung.“ ■

ЧИТАТЕЛСКИ ПИСМА/LESERBRIEFE

„Медиите – инструмент за рекет“ (5/2012)

Страхотен материал! Много хубав и точен анализ на българската медийна среда. Поздравления за автора.

Григорова от Виена

Очакваме писмата ви на spodeleno@bulgaren.org или на адрес 1020 Wien, Vorgartenstraße 122/460, за списание А4

„Инвестиции в Австрия“ (5/2012)

Хубава тема сте избрали, но не сте посмели да кажете някои истини до-

край. Има си дискриминация спрямо българските стоки и добре го е казал

Радосвет Радев, че австрийците не понасят чужденците да са по-добрите.

Виктор Бисов, Виена

„Инвестиции в Австрия“ (5/2012)

Казвате, че нашите предприемачи не са на ниво и не знаят как да правят бизнес в Австрия. Е, как да знаят? Да не би някой да им помага, да им дава съвети? Проблемите идват най-често от прекалено големите

очаквания и малкото информация за реалностите.

Мартина Колева от Грац

„Виж България!“ (5/2012)

Австрийците не искат да видят България. Те искат да правят бизнес и да дават големи печалби, но не и да дойдат на почивка и да оставят някой лев.

М. Урдев, Клагенфурт

НАКРАТКО/IN KÜRZE

WIEN - ST. PÖLTEN IN 25 MINUTEN

Eine komplett neue Trasse und superschnelle Züge: Bereits mit 9. Dezember verringert sich die Fahrzeit Wien - St. Pölten von 40 auf 25 Minuten. Ab dann werden die hochmodernen Railjets die 60 Kilometer mit Tempo bis zu 230 zurücklegen. Aber es geht noch etwas schneller - im Rahmen einer Testfahrt beschleunigte der Zug auf Tempo 259,9 und erreichte nach nur 20 Minuten Niederösterreichs Landeshauptstadt. Mit Dezember wird sich übrigens auch die Fahrt nach Linz um 19 Minuten, jene nach Salzburg um 23 Minuten verkürzen.

НОВ ГЛАС В ОБЩЕСТВЕНИЯ ГРАДСКИ ТРАНСПОРТ НА ВИЕНА

От декември нов глас ще уведомява пътниците за връзките по спирките на автобуси, метро и трамваи във Виена. Франц Кайда, чийто глас повече от 40 години чувахме, предаде щафетата на актрисата Ангела Шнайдер, за която гласуваха 66% от общо 21 000 участници в проведеното онлайн допитване.

WINTERREIFEN-PFLICHT FÜR PKW

Die Vorschrift zur Winterreifen-Pflicht gilt von 1. November bis 15. April 2013 mit dem ausdrücklichen Zusatz „bei winterlichen Verhältnissen“ – das heißt bei Schnee, Matsch oder Eis.

ДАТИ И ФАКТИ

31.159 SIND DIE DEUTSCHE STUDENTEN IN ÖSTERREICH. Im Wintersemester 2011/12 kamen 81.578 der in Österreich studierenden Personen aus dem Ausland. Die österreichischen Studierenden wurden mit 278.917 Personen ausgewiesen.

DIE GRÖSSTEN GRUPPEN AUSLÄNDISCHER STUDENTEN

Land	Anzahl
Deutschland	31.159
Italien	8.091
Türkei	4.475
Bosnien	2.977
Kroatien	2.977
Serbien	1.992
Ungarn	1.996

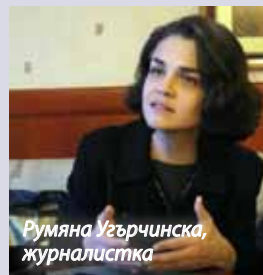
QUELLE STATISTIK AUSTRIA

Избирателен район за българите в чужбина

Временните обществени съвети настояват за институционално представителство

Докато от Държавната Агенция за българите в чужбина смятат, че трябва да се създаде министерство, което да провежда държавната политика спрямо българите в чужбина, временните обществени съвети настояват сънародниците ни зад граница да имат политическо представителство в парламента.

„Тези хора са част от научния и интелектуалния потенциал на нацията и тяхното участие в обществения и политически живот на България не трябва да се измерва само с милиардите евро парични преводи“, смята Любомир Гаврилов, координатор за Тулуза на временните обществени съвети във Франция. Организацията настоява за създаването на отделен избирателен район в чужбина, в който българите зад граница да могат да гласуват за народни представители. Такава е и практиката в редица европейски държави. В Хърватия например от

Румяна Угърчинска, журналистка

160 депутати в парламента 6-10 са представители на диаспората, във Франция от 577 депутата – 11. В края на юли по настояване на временните обществени съвети бе предложено и от президентството прие за дневния ред на срещата в Брюксел (виж коментара, стр. 17) да бъде включена и темата за институционалното представителство на българите зад граница.

Въпреки че идеята набира популярност сред диаспората, институциите в България все още не се ангажират с конкретни действия. Очаква се инициатираната от вицепрезидента Маргарита Попова среща да даде нов тон на дискусиата. ■

ЗА РАВНИ ИЗБИРАТЕЛНИ ПРАВА

Живеещата във Франция журналистка Румяна Угърчинска, която още миналата година повдигна пред омбудсмана Константин Пенчев проблема за избирателните права на българите в чужбина, регистрира през септември в София Сдружение „Демократична алтернатива“ (ДА). То се обявя за промяна на конституцията с цел премахване на дискриминацията спрямо българите с двойно гражданство.

Променящият се облик на София

Наскорото центърът на София в частта си около президентството осъмна в нов блясък. Подновено осветление и тротоари, много пейки, велоалеи и няколко мозайки вече красят Ларгото.

Под него се оформя подземна улица, която свързва двата подзема между президентството и Министерския съвет и между ЦУМ и хотел „Шератон“. Предвижда се създаването на подземен пешеходен център на града под формата на своеобразен музей чрез пълна интеграция на археологическите останки на най-важните обекти на римското и сред-

новековното минало на София.

Музейната част ще бъде там, където някога са се намирали двете главни улици на антична Сердика – Cardo Maximus и Decumanus Maximus.

По-късно ще се развият и археологическите нива под пл. „Независимост“, бул. „Мария Луиза“ и ЦУМ. Част от подземния комплекс е и новата метростанция „Сердика II“ от втората линия на метрото. Проектът Античен културно-комуникационен комплекс „Сердика“ на стойност 16 млн. лв се изпълнява от Министерството на културата, а

разкопките са финансирани от Столичната община.

София, която в самия си център съчетава старинни паметници на културата с модерни градоустройствени решения, ще кандидатства със зоната „Сердика“, след като бъде изцяло завършена през 2013 г., да влезе в списъка на световното културно наследство на ЮНЕСКО. ■

Поредната успешна година за Красимира Стоянова

Оперната прима стана носител на ордена „Златен век“

ДРАГОМИРА НИКОВА

Тази година бе изключително успешна за великолепното ни сопрано Красимира Стоянова. Получените национална и международна награда са признание за удивителните ѝ музикални постижения на сцената.

През април в София Красимира Стоянова бе отличена с най-престижната награда на Министерството на културата – „Златен век“. Тя ѝ бе връчена от министър Вежди Рашидов за нейния изключителен принос в оперното изкуство и популяризиране името на страната. „За първи път получавам в България признание от толкова висок ранг и то е много ценно за мен“, споделя певицата, която след осем години отсъствие тази година отново пъ на сцената на Софийската опера.

Българската оперна прима, която е носител на титлата камерзенгерин на Виенската опера, е и сред тазгодишните носители на Международната награда за класическа музика. Тя е отличена в категорията „Вокален рецитал“ за албума „Славянски оперни арии“, в който ѝ партнира Мюнхенският радиооркестър и българският диригент Павел Балев. International Classical Music Awards (ICMA) се определят от международно жури, в което членуват 15 главни редактори на специализирани европейски списания и радиостанции. Победителите са избрани в три тура сред 250 компактдиска и DVD с класически записи. ■

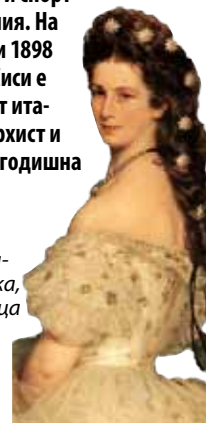
ОТЛИЧЕНИЯТ КОМПАКТДИСК

„Славянски оперни арии“ е издаден от звукозаписната компания ORFEO. В него сопраното изпълнява арии от опери на Чайковски, Бородин, Парашкев Хаджиев, Римски-Корсаков, Сметана и Дворжак.

ДАТИ И ФАКТИ

175 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ИМПЕРАТРИЦА ЕЛИЗАБЕТ се навършват на 24 декември. Родена в Мюнхен, Бавария през 1837 г. тя остава в историята с галеното си име Сиси. На 24 април 1854 г. 16-годишната баварска принцеса се омъжва за австрийския император Франц Йозеф и е обявена за императрица на Австрия, а по-късно и за принцеса на Унгария. Загубата на две от четирите ѝ деца, лошите отношения със свекървата и нежеланието ѝ да се приспособи към строгия дворцов етикет, белязват живота на красивата Елизабет. Тя страни от двора и прекарва времето си в пътувания, рисуване, писане на поезия, езда и спортни упражнения. На 10 септември 1898 г. в Женева Сиси е прободена от италиански анархист и умира на 60-годишна възраст.

Сиси – Елизабет Баварска, императрица на Австрия

Grundbuchgebühr: Das Erben von Immobilien wird empfindlich teurer

Wer nach dem 1. Jänner 2013 eine Wohnung von seinen Eltern erbt oder geschenkt bekommt, wird vom Staat kräftig zur Kasse gebeten.

Der Gesetzesentwurf zur Bundesgebührennovelle ist in Begutachtung: Die Grundbuchkosten werden künftig nach dem Verkehrswert und nicht – wie bisher – nach dem wesent-

lich niedrigeren Einheitswert bemessen. Das bedeutet, dass die Eintragung seiner Eigentumsrechte im Grundbuch in Wien gut 5 000 Euro statt bisher knapp 500 Euro kostet. Allerdings soll es in der neuen Grundbuchgebührennovelle zahlreiche Ausnahmen geben. Wer etwa bis zum Erben bereits in der Wohnung gelebt hat und wenn diese auch in Zukunft

sein Hauptwohnsitz ist, zahlt auch in Zukunft die niedrigere Gebühr. Diese soll auch dann anfallen, wenn Eltern ihrem Kind eine Wohnung kaufen.

Für weitere Infos und persönliche Fragen kontaktieren Sie Mag. Aneta Pissareva, Interfinance Beratung GmbH, Mobil: (0043)699 195 80 421; e-mail: office@financecoaching.at. ■

НАКПАТКО/IN KÜRZE

BULGARIEN: LANGSAMER ANSTIEG DER EXPORTE

Nach Angaben des Nationalen Statistikamtes stiegen bulgarische Exporte in der Periode Jänner bis Juli 2012 im Vergleich zum Vorjahr um 1,7%. Es wurden um 0,7% weniger Waren als im Vorjahr in EU-Länder exportiert, nur für Juli blieb der Außenhandel auf Vorjahresniveau. Die Ausfuhren in Drittländer, vorwiegend Rohstoffe, verbuchten eine klare Erhöhung um 5,3%. Im Vergleich dazu wurde ein deutlicher Zuwachs bei den Importen festgestellt, das Handelsbilanzdefizit stieg auf 4,7 Mrd. Lewa. Die in den Sommermonaten seitens der bulgarischen Unternehmen gestellten Aufträge sind dafür jedoch wenig bezeichnend.

БЛОГЪТ НА А4
www.bulgaren.org/melangebulgaren

ЗАПОВЯДАЙТЕ В НАШИЯ МАГАЗИН ЗАКУПЕТЕ БЪЛГАРСКИ ПРОДУКТИ И НИЕ ЩЕ ВИ ГИ ДОСТАВИМ ИЛИ ПОРЪЧАЙТЕ НА АДРЕС

WWW.BGMAGAZIN.AT

A-1100 Wien
Lange Burg Straße 3
069917182555, 069910851281

Всички работни дни от 11:00 до 20:00 часа
събота - от 09:00 до 18:00 часа
неделя и празнични дни - затворен

www.bgmagazin.at

Безпроблемно под наем

Преди да подпишете договор – консултирайте се

ЛЮДМИЛА ХАНДЖИЙСКА

Когато Елена решава да напусне старата си квартира и започва да търси нова, се оказва изправена пред куп въпроси и проблеми. Дали е задължена да измаже досегашното си жилище преди предаването? В кои случаи наемодателят има право да задържи част от парите за гаранцията? За какво трябва да внимава при огледа на нов апартамент и при подписването на предварителен договор?

КОМПЕТЕНТНИ ОТГОВОРИ.

Жената прочита многократно стария си договор за наем, допитва се и до австрийските си приятели, но въпреки усилията ѝ част от клаузите остават неизяснени.

При търсенето на нова квар-

тира изникват още трудности. При някои от огледите например агентите на недвижими имоти веднага ѝ връчват предварителен договор, който тя трябва да подпише в срок от три дни, ако иска да наеме жилището.

Елена започва да търси информация за това с какви задължения и такси е свързан този контракт. Така намира *Mieterhilfe* – организация, оказваща помощ в регулирането на наемните отношения (виж карето). Обажда се там и само за няколко минути любезна и добре осведомена служителка дава отговор на всичките ѝ въпроси.

ЧЕСТО ЗАДАВАНИ ВЪПРОСИ.

Правните експерти от *Mieterhilfe* получават всекидневно многобройни въпроси от гражданите. „Основните теми обаче са едни и същи“,

Problemlos in einer Mietwohnung wohnen

Bevor man einen Vertrag unterschreibt – ist eine Beratung unbedingt empfehlenswert

LYUDMILA HANDZHIYSKA

Аls Elena sich entschließt, ihre Wohnung in Wien zu kündigen und nach einer neuen Wohnung zu suchen, steht sie plötzlich vor vielen Fragen und Problemen. Ist sie verpflichtet, ihre alte Wohnung vor Übergabe auszumalen? In welchen Fällen ist die Vermieterin berechtigt, einen Teil der Kaution für sich zu behalten? Was ist bei Besichtigungsterminen von Wohnungen und bei der Unterzeichnung eines neuen Mietvertrages zu beachten?

КОМПЕТЕНТЕАНТВОРЕН.

Die junge Frau hatte ihren damaligen Mietvertrag mehrmals durchgelesen, und obwohl sie sich auch bei Freunden erkundigt hatte, waren einige Klauseln im Mietvertrag weiterhin unklar.

Bei der Wohnungssuche tauchen weitere Fragen und Unklarheiten auf. Bei einigen Besichtigungsterminen wird ihr von dem Makler sofort ein Vorvertrag in die Hand gedrückt und sie muss diesen innerhalb von drei Tagen unterschreiben, sollte sie sich für die Wohnung ernsthaft interessieren.

Sie sucht nach Informationen, ob bestimmte Kosten und

БЕЗПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЩ

Услугите на Mieterhilfe се предлагат от община Виена и са достъпни за всички граждани безплатно, без да е нужно специално членство или заплащане на такса.

Екипът на Mieterhilfe оказва помощ по всички въпроси, свързани с наемането на жилища, изчисляването на разходите за поддръжка, определяне размера на наема, сключване и прекратяване на договора, предаването на жилище и неговото поддръжане. Правните експерти дават информация дори и за наемането на общински жилища.

Ще намерите Mieterhilfe на адрес Rathausstraße 2 или на телефон 01/4000-2590 от понеделник до петък между 8 и 17 часа. На www.mieterhilfe.at можете да се информирате за своите права и задължения като наемател, както и с помощта на онлайн калкулатор да изчислите разходите си за общите части.

казва специално за А4 Кристиан Барток, ръководител на организацията. „Те засягат вида на договора за наем, месечната сума за общи разходи, както и правата и задълженията на наемателя.“

Много е важно човек да бъде информиран, преди да започне да търси жилище. Барток предупреждава, че дори при оглед трябва да бъдем внимателни и да не прибръзваме с подписването на предварителен контракт. „Непременно трябва добре да се осведомите, преди да подпишете. Договорите за наем обикновено съдържат клаузи, които са съмнителни или неблагоприятни за наемателя“, предупреждава ръководителя на Mieterhilfe.

ДОГОВОРНИ КАПАНИ.

Задължително е да проверите за какъв вид договор и какъв тип жилище става въпрос. Като поднаемател имате много по-малко права, отколкото като т.нар. главен наемател. Обърнете специално внима-

ние върху възможността за предварително прекратяване на контракта от страна на наемателя, съветват специалисти. В противен случай има опасност да бъдете обвързани за целия уговорен период, а той може да бъде до 10 години.

Според Барток редица проблеми възникват и при предаването на жилището. „Често наемодателите държат да приемат жилището пряко измазано. Върховният съд се произнесе, че подобно искане е незаконно, но не всички са съгласни да приемат неговото решение. При всички случаи всякакви неясноти трябва да бъдат премахнати преди сключване на сделката. Добре е, когато получите договора, да се посъветвате със специалисти“, подчертва той.

След консултация с екипа на Mieterhilfe Елена уверено и без притеснения урежда всички легални подробности, свързани с напускане на старото и настаняване в новото жилище. Тя знае, че в него ще живее спокойно. ■

MIETERHILFE KOSTENLOS

Das Team der Mieterhilfe berät bei allen Fragen rund um das Wohn- und Mietrecht und steht jedem Wiener Mieter kostenlos zur Verfügung. Die Themen sind zum Beispiel Betriebskostenabrechnungen, Mietzins, Mietverträgen, Wohnungsweitergaben, Hausbetreuung. Auch bei Fragen zur geförderten Wohnungen und Wohnungseigentum können die Mitarbeiter Auskunft geben.

Man kann Hilfe entweder persönlich im Mieterhilfebüro in der Rathausstraße 2, A 1010 Wien oder unter 01/4000-25900 von Montag bis Freitag von 8 bis 17 Uhr holen. Die Mieterhilfe hat eine Internetseite, wo man sich auch über seine Rechte und Pflichten informieren kann. Auf der Homepage www.mieterhilfe.at können Mieter mit Hilfe der Online Tools Mietrechner und Betriebskostenrechner ihre Kosten überprüfen.

Pflichten an diesen Vorvertrag gebunden sind. So kommt sie auf der Mieterhilfe Wien (s. *Kasten*). In einem kurzen Telefonat (Zeitraumen ca. 5 Minuten) erhält sie von der freundlichen und kompetenten Mitarbeiterin Auskunft über alle Fragen, die sie so beschäftigt haben.

FREQUENTLY ASKED QUESTIONS.

Die Rechtsexperten der Mieterhilfe haben täglich zahlreiche Anfragen zu allen möglichen Themen. Es kommen laut Christian Bartok, Leiter der Mieterhilfe, einige Themen immer wieder vor, obwohl die Fälle ganz unterschiedlich sind. Diese sind z. B. Art des Mietvertrages, Höhe des Hauptmietzinses sowie Rechte und Pflichten von Mieter und Vermieter.

Es ist wichtig, dass man sich gut erkundigt, bevor man mit der Wohnungssuche beginnt. Bartok warnt, dass man schon bei der Besichtigung von Wohnungen vorsichtig sein sollte. Man sollte nicht voreilig ein Wohnungsangebot unterschreiben. Bei der Unterzeichnung des Mietvertrages ist noch größerer Sorgfalt gefragt. „Jedenfalls sollte man sich vor Unterzeichnung des Mietvertrages gut beraten lassen. Es befinden sich immer wieder Klauseln bzw. Vereinbarungen in Mietverträgen, welche bedenklich oder sogar benachteiligend für Mieter sind“, so Bartok.

DIE FALLE IM VERTRAG.

Bevor man einen Mietvertrag unterschreibt, ist es ganz wichtig zu überprüfen, um welche Art

von Mietverhältnis sowie Wohnungstyp es sich handelt. Als Untermieter hat man wesentlich weniger Rechte als ein Hauptmieter. Weiteres sollte beachtet werden, dass die Möglichkeit zur vorzeitigen Beendigung des Mietverhältnisses für den Mieter besteht. Anderenfalls besteht die Gefahr, dass man an die gesamte vereinbarte Mietdauer, die bis zu 10 Jahre sein kann, gebunden ist.

Probleme können laut Bartok auch bei Vereinbarungen über die Rückgabe der Wohnung auftreten. „Oftmals wird festgehalten, dass man als Mieter die Wohnung in neu ausgemaltem Zustand übergeben muss. Nunmehr hat der OGH zwar entschieden, dass dies rechtungültig sein kann, wobei dies nicht alle Vermieter akzeptieren möchten. Man sollte sämtliche Unklarheiten jedenfalls vor Mietvertragsunterzeichnung beseitigen und gegebenenfalls prüfen lassen“, so Bartok.

Nach der Beratung bei der Mieterhilfe schafft es Elena problemlos ihre alte Wohnung aufzugeben und in einer neuen einzuziehen. Kasten

Die Mieterhilfe ist eine Serviceeinrichtung der Stadt Wien, die allen BewohnerInnen kostenlos zur Verfügung steht. Um sich von den Mitarbeitern der Mieterhilfe beraten zu lassen, ist keine Mitgliedschaft erforderlich. Für allgemeine Informationen rund ums Wohnen ist kein Termin erforderlich. Die Beratung erfolgt sowohl persönlich als auch telefonisch. ■

Deutsch durch Übung
Multimedia CD zum Erlernen der deutschen Sprache

"Deutsch durch Übung" (Немски чрез практически упражнения) е много полезна програма, ако вече посещавате курс по немски или изучавате езика в училище или в университета, защото насоборените упражнения ви помагат да прегледате и затвърдите вашите знания. Включена е цялата граматика: граматическите времена, падеж, спряжения, причастия...

Deutsch durch Übung

Немски чрез практически упражнения

www.german-learn.com

По принуда в бранша

Защитени жилища спасяват жените,
станали жертви на трафик

**ЛЮБОМИРА КАРАЛЕЕВА
ЕЛИЦА ЦЕНОВА**

В Австрия проституцията е легализирана със закон. Но насилственото склоняване към платени сексуслуги и трафикът на хора са наказуеми деяния. Станалите жертва на трафик жени имат нужда от помощ, защото често тежките последици от престъплението живеят в душите им по-дълго от самото престъпление. В страната има изградена социална система, която се грижи за тях и им помага да се върнат към нормално ежедневие.

В България трафикът на жени с цел сексуална експлоатация е сериозен проблем. Изнасяните числа са противоречиви, но е сигурно, че жертвите на това престъпление са стотици. По данни на

Националната комисия за борба с трафика на хора 2.1% от износа на „човешка плът“ от страната е насочен към Австрия (*Изследване на агенция „Медиана“, България, 2009 г.*).

ПРОСТИТУЦИЯ ПО ЗАКОН. К. идва от голям град в България. Работила е в Белгия няколко месеца, но полицията я хваща без документи и тя трябва да „се премести“. „Проституцията в Австрия е легална, има стабилен пазар, пък и с автобус си само за един ден в България. Ако майка ти пак се разболе, грабваш куфара и си там“, убеждават я колежки. Жената сама се уговаря със сводника си да я продаде на негов колега във Виена. „Ааа, сама не ща, не им говоря езика, не им знам документите, клубовете не им знам, пък и кой ще ме пази, ако стане нещо, а...?“

Unter Zwang in der Branche

Notwohnungen helfen Frauen, die dem
Menschenhandel zum Opfer gefallen sind

**LYUBOMIRA KARALEEVA
ELITSA TSENOVA**

In Österreich ist Prostitution nach dem Gesetz legal. Das gewaltsame Überreden zu sexuellen Dienstleistungen und der Menschenhandel sind jedoch strafbare Taten. Opfer des Menschenhandels brauchen Hilfe, denn die psychischen Schäden des Verbrechens wirken in ihren Seelen oft länger nach als das Verbrechen selbst. In Österreich gibt es ein Sozialsystem, das sich um diese Frauen kümmert und ihnen hilft, zu einem normalen Alltag zurückzukehren.

Der Frauenhandel zum Zweck sexueller Ausbeutung stellt in Bulgarien ein gravierendes Problem dar. Die veröffentlichten Zahlen sind widersprüchlich, eins ist jedoch sicher: die Opfer dieses Verbrechens sind Hunderte. Laut Daten der „Nationa-

len Kommission für den Kampf gegen Menschenhandel“ gehen 2.1% des Exports von „menschlichem Fleisch“ aus Bulgarien nach Österreich (*Untersuchung der Mediana-Agentur, Bulgarien, 2009*).

PROSTITUTION NACH DEM GESETZ. K. kommt aus einer Großstadt in Bulgarien. Sie hat in Belgien ein paar Monate als Sex-Arbeiterin gearbeitet, aber sie wurde von der Polizei ohne Dokumente erwischt und musste „gehen“. „Die Prostitution ist in Österreich legal, der Markt ist stabil, und falls deine Mutter wieder krank wird, packst du den Koffer und bist in einem halben Tag mit dem Bus wieder zu Hause.“, versicherten ihre Kolleginnen. Die Frau machte alles selbst mit ihrem Zuhälter aus, er sollte sie einem Kollegen in Wien „verkaufen“. „Ach, ich will nicht alleine arbeiten, ich kann die Sprache nicht, ich

К. е една от многото български сексработнички, които изкарват прехраната си в Австрия, където проституцията е разрешена (*виж карето*). Тя си има работодател, който плаща за нея социални и здравни осигуровки. По този начин получава право на пребиваване в Австрия, достъп до пазара на труда, отпускане на семейни надбавки, дори помощ за покриване на наема. Също така ѝ тече трудов стаж, има право на обезщетение в случай на трудова злополука и по време на майчинство. К. работи по установените правила и няма особени проблеми с властите. Така заработва до €3000 на месец, 30% се полагат на сутеньора ѝ.

Жените често продължават да се нуждаят от институцията на сводника (физическа защита, маркетинг, посредничество с властите), но те знаят, че имат права. Знаят, че могат, както всички останали граждани, да се обърнат за защита към институциите. Самото общество също се научава да не гледа на тях като на морални и правни нарушители.

И докато за К. този „бизнес“ е въпрос на личен избор, то за много от момичетата в бранша ситуацията е различна. За съжаление легализирането на проституцията все още не е довело до премахване на едно от най-отвратителните ѝ проявления – насилственото заробване на млади момичета.

ЗА НУЛА ВРЕМЕ ЩЕ СИ УРЕДИШ ЖИВОТА. А. е от планинско градче, няма работа, но има болни роди-

тели. „Приятел“ ѝ обещава да заработи добри пари като танцьорка в елитен клуб във Виена. „Ти си много красива, мойто момиче, те там такива жени като тебе не са и сънували! Веднага ще те хареса някой австриец... Пък и заплатите им са големи... Ще си уредиш живота!“

А. пристига във Виена. Още същия ден приятелят ѝ взема телефона и паспорта. При нуждава я да спи с клиенти, а после ѝ прибира почти всички пари. При съпротива от нейна страна я удря в корема, „за да не я загрози“, но основно я подлага на психически терор: държи я под ключ, заплашва я, че ако избяга, ще прати хора да разбият къщата на родителите ѝ и че ще каже на всички с какво се е занимавала. А. чува от колежки, че има места, където могат да ѝ помогнат, но от страх не предприема нищо. Един ден я намират пребита в малка квартална уличка.

Всичко това А. разказва през сълзи, докато сама си свива поредната цигара (за цял пакет в момента няма пари). След като от полицията изясняват случая, веднага я предават на една от организациите, помагачи на жени, станали жертва на трафик. Още същата вечер А. е настанена в защитено жилище, където има и други момичета с подобна съдба. Различни са само цветът на кожата им и езикът, на който говорят.

ДОМ И ЗАЩИТА. Защитените жилища (Notwohnungen) са разположени на тайни

кене die Dokumente und die Clubs nicht und außerdem – wer schützt mich, wenn was passiert, eh...?“

K. ist eine der vielen bulgarischen Sex-Arbeiterinnen, die ihren Lebensunterhalt in Österreich verdient, wo die Prostitution vom Gesetz her erlaubt ist (s. Kasten). Sie hat einen Arbeitgeber, der die Sozial- und Krankenversicherung für sie zahlt. So bekommt sie das Aufenthaltsrecht, Zugang zum Arbeitsmarkt, Familienbeihilfe, sogar Unterstützung zur Miete. Außerdem laufen ihre Dienstzeiten, sie hat das Recht auf Entschädigung im Falle eines Arbeitsunfalls und während der Dauer einer Mutterschaft. K. arbeitet nach festgesetzten Regeln und hat

– der gewaltsamen Verklavung junger Mädchen.

„IM NU BRINGST DU DEIN LEBEN IN ORDNUNG“. А.

kommt aus einem Gebirgsstädtchen, hat keine Arbeit, aber dafür kranke Eltern. Ein „Freund“ (sehr oft ist der Lockvogel eine Frau) verspricht ihr gutes Geld als Tänzerin in einem Elite-Club in Wien. „Du bist sehr schön, dort hat man immer schon von solchen Frauen wie dir geträumt! Dich würde gleich ein Österreicher nehmen! Und die Gehälter sind hoch... Du bringst dein Leben in Ordnung!“

А. kommt in Wien an. Noch am selben Tag nimmt ihr der Freund das Handy und den Pass weg. Er zwingt sie, mit Kunden

BERATUNG UND HILFE

FRAUENNOTRUF – rund um die Uhr Anlaufstelle für Frauen und Mädchen ab 14 Jahren, die von sexueller, körperlicher oder psychischer Gewalt betroffen sind; Tel.: 01 71 71 9
SOPHIE I TAMPER – medizinische und rechtliche Beratung für Prostituierten auf Muttersprache;
JUGENDAMT – übernimmt die Fälle Minderjähriger, die von sexueller und anderer Art Gewalt betroffen sind;
LEFÖ – IBF – Interventionsstelle für Opfer von Frauenhandel; Tel.: 01 796 92 98
PSYCHOSOZIALE DIENSTE IN WIEN (PSD) – Tel.: 01 31330

keine besonderen Probleme mit den Behörden. So verdient sie monatlich bis zu 3000 Euro, 30% davon stehen ihrem Arbeitgeber zu.

Die Frauen brauchen meist die Institution des Zuhälters (physischer Schutz, Marketing, Vermittlung bei Behörden), sie wissen aber, dass sie Rechte haben und sich, wie alle anderen Bürger und Bürgerinnen, an Institutionen um Schutz wenden können. Die Gesellschaft selbst lernt auch, die Prostituierten nicht mehr nur als Gegenspieler der Moral und des Rechtes anzusehen.

Und während K. dieses „Geschäft“ selbst gewählt hat, sieht die Situation für viele Mädchen in der Branche anders aus. Leider hat die Legalisierung der Prostitution nicht zur Abschaffung einer ihrer schrecklichsten Erscheinungsformen geführt

zu schlafen, und danach nimmt er ihr fast das ganze Geld ab. Bei Widerstand schlägt er sie in den Magen, um „sie nicht zu verunstalten“, hauptsächlich unterzieht er sie psychischem Terror: Er sperrt A. ein, droht ihr Elternhaus zu demolieren und die Art ihrer Beschäftigung zu verraten. А. erfährt von Kolleginnen, dass es Orte gibt, wo man ihr helfen kann, aus Angst unternimmt sie jedoch nichts. Eines Tages wird sie in einer Gasse verprügelt aufgefunden.

А. erzählt ihre Geschichte unter Tränen, während sie eine Zigarette selbst rollt (für eine Schachtel hat sie derzeit kein Geld). Nachdem die Polizei den Fall geklärt hat, gibt sie А. an eine der Organisationen, die Opfern von Menschenhandel helfen. Noch am selben Abend wird А. in einer Notwohnung unterbracht, wo es auch noch

КОНСУЛТАЦИИ И ПОМОЩ

FRAUENNOTRUF – денонощна телефонна линия за жени, жертва на домашно насилие; тел: 01 71 71 9
SOPHIE I TAMPER – здравни и правни консултации на проституирани на майчин език
JUGENDAMT – поема случаите на сексуално и друг вид насилие над непълнолетни
LEFÖ – IBF – Кризисен център за жертви на трафик; тел: 01 796 92 98
PSYCHOSOZIALE DIENSTE IN WIEN (PSD) – Психосоциална служба, тел: 01 31330

адреси, където жените имат сигурност и необходимото време и спокойствие, за да се възстановят от преживения шок. Тъй като жертвите се намират или излизат от силно травмиращи ситуации, постоянно в домовете има служителка с необходимата психологична и социална подготовка. Задача на работещите там е да подкрепят изграждането и спазването на продуктивен дневен режим – ключов фактор за стабилизиране на хора, преживели психически и/или физически тормоз. Здравното състояние на момичетата в жилищата, особено непосредствено след като са попаднали там, често е много лошо. Придружаването им при посещения при лекари

също е част от програмата за подобряване на условията на живот и е от огромна помощ за тях заради проблемите с езика и трудности в ориентирването. На по-късен етап идват срещите с психолози и социални работници. Квалифицирана психологична помощ във Виена се предлага от т.нар. PSD-амбулатории, намиращи се във всеки район. Към тях може да се обърне всеки, независимо дали има здравна застраховка.

Особено трудна е социалната реинтеграция на пострадалите. Жените трябва постепенно да възвърнат своята самостоятелност, да се социализират, да се грижат за собствените си ежедневни дела, да посещават различни

андере Mädchen mit einem ähnlichen Schicksal gibt. Unterschiedlich sind nur ihre Hautfarbe und die Sprache, die sie sprechen.

HEIM UND SCHUTZ. Die Adressen der Notwohnungen sind geheim, damit die Frauen Sicherheit, Zeit und Ruhe haben, um nach dem erlebten Schock wieder zu Kräften zu kommen. Da sich die Opfer in einer stark traumatischen Situation befinden, steht in den Notwohnungen ständig eine Betreuerin mit psychologischer und sozialer Ausbildung zur Verfügung. Die Aufgabe der Betreuerinnen ist es, die Opfer beim Aufbau und Einhalten einer festen Tagesstruktur zu unterstützen – Schlüsselfaktor für die Stabilisierung von Menschen, die psychische und/oder physische Gewalt erlebt haben. Der Gesundheitszustand der Frauen in den Wohnungen ist oft sehr schlecht, besonders unmittelbar nach der Ankunft. Teil des Programmes, für die Verbesserung ihrer Lebensqualität, ist die Begleitung zu ärztlichen Untersuchungen. Das hilft den Frauen sehr bei Sprachproblemen und Orientierungsschwierigkeiten. In einer späteren Etappe folgen die Termine mit PsychologInnen und SozialarbeiterInnen. Qualifizierte psychologische Beratung bieten in Wien die sogenannten PSD-Ambulatorien in jedem Bezirk. An diese kann sich jeder wenden, unabhängig davon, ob eine gültige Krankenversicherung besteht.

Die soziale Reintegration der Betroffenen ist besonders

schwierig. Die Frauen müssen ihre Selbstständigkeit schrittweise wiederherstellen, sich sozialisieren, sich wieder selbst um ihre Angelegenheiten kümmern, verschiedene Kurse besuchen und sich überhaupt an einem geregelten Alltag halten, was ihre Lebensweise verbessert.

M. aus Nigeria wohnt in der Notwohnung mit A. und erzählt, dass sie sich an die Regeln im Heim schnell gewöhnte. Am schwierigsten war es für sie, ihre Tagesstruktur umzukehren. „Zwei Jahre lang habe ich nachts gearbeitet, und tagsüber geschlafen. Es dauerte monatelang, bis ich gelernt habe, um 8 Uhr aufzustehen und alles tagsüber zu erledigen“. Zurzeit besucht sie Deutsch- und Nähkurse und spart Geld für eine eigene Nähmaschine.

Zusammen mit A. ist M. eine der 251 Frauen, die 2011 Hilfe auf unterschiedliche Art und Weise von Lefö-IBF bekommen haben. Lefö-IBF ist eine der nichtstaatlichen Organisationen, die die Rechte der Gehandelten vertreten.

RECHTLICHE BERATUNG.

MitarbeiterInnen in solchen Organisationen übernehmen die Organisation für fast alle administrativen Aspekte rund um den Aufenthalt der Migrantinnen. Die einzelnen Fälle können oft nicht deutlich abgegrenzt werden und gehören gleichzeitig zu mehreren Kategorien. Nicht selten sind die Frauen Opfer eines Verbrechens und zugleich haben sie selbst das Gesetz verletzt. Das macht ihren Rechtsstatus äußerst kompliziert.

СПОРЕД ЗАКОНА ЗА ПРОСТИТУЦИЯТА

Разрешение за проституция може да получи само лице, навършило 18 години след регистрация в Службата по въпроси на проституцията към Федералната полиция и медицински прегледи към Магистрат 15. Получената зелена карта трябва да се носи винаги по време на работа и да се предоставя заедно с документ за самоличност при проверка на полицията. Прегледите за болести, предавани по полов път, са всяка седмица, а изследванията за СПИН – през три месеца. Пропускането им води до отнемане на разрешителното за работа.

Жените имат право да се регистрират в данъчните служби като самонаети лица.

Предлагането на платени сексуални услуги е разрешено само в определени зони и часове.

DIE PROSTITUTION NACH DEM GESETZ

Prostitution kann eine Person ab dem 18. Lebensjahr nach Anmeldung beim Amt für Prostitution bei der Bundespolizei und nach medizinischen Untersuchungen bei der MA 15 nachgehen. Danach ist die grüne Karte zusammen mit einem Lichtbildausweis bei polizeilicher Kontrolle immer vorzuweisen. Untersuchungen für Geschlechtskrankheiten werden jede Woche durchgeführt, für AIDS – alle drei Monate. Das Versäumnis der gesundheitlichen Kontrolle führt zum Entzug der grünen Karte.

Die Frauen können sich auch als Selbstständige bei den Steuerbehörden anmelden.

Das Angebot bezahlter sexueller Dienstleistungen ist nur in bestimmten Zonen und zu bestimmten Uhrzeiten gestattet.

курсове и въобще да се придържат към едно пълноценно ежедневие, което да подобри начина им на живот.

М. от Нигерия е в жилището с А. и разказва, че бързо е свикнала с правилата в дома. Най-трудно ѝ е било да обърне режима си. „Две години съм работела само нощем, а спях денем. Отне ми месеци, докато се науча да ставам в 8 ч. и да върша каквото и да било през деня.“ Сега тя посещава курсове по немски и шиене и събира пари за собствена шевна машина.

Заедно с А. тя е една от 251-те жени, които през 2011 са получили по различни начини помощ от Lefö-IBF, една от неправителствените организации, защитаващи правата на трафикираните.

ПРАВНА ПОМОЩ. Служители в подобни организации поемат и грижата за почти всички административни аспекти по престоя на мигрантите. Отделните случаи често не са ясно разграничени по вид и попадат в няколко категории едновременно. Нерядко жените са едновременно жертва на престъпление и сами са пристъпили закона и това прави правния им статут изключително сложен. Затова юридическите консултации на майчиния език или с преводачи, както и придружаването им по време на съдебен процес, са задължителни.

ИНСТИТУЦИОННА ВЗАИМОПОМОЩ. Добрата връзка между организацията е от съществена важност, за да се осигури възможно най-добрата подкрепа за нуждаещите се. „В социалната сфера или разчитаме на взаимопомощ и подкрепа от други организации, каквато, разбира се, и ние сме готови да дадем, или сме изгубили битката.“ Това казва една от служителките в Кризисен център Lefö-IBF,

който подпомага мигрантки, жертва на трафик с цел сексуална експлоатация или експлоатация в домакинството.

Ежедневните контакти с полицията, с медицинските институции, както и с AMS, магистратите, мрежа от доброволчески и благотворителни организации, езикови училища са от решаващо значение за успешната работа. За да се помогне качествено и бързо, се изисква адекватна кооперация както на национално, така и на международно ниво. „В контакт сме с посолствата и редица административни институции в държавите, чиито гражданки са нашите клиентки“, споделят още от Lefö-IBF.

Пример за добрата работа на международно ниво беше и случаят „Монтана“ (*виж www.bulgaren.org/melangebulgaren*), широко отразен в медиите и на двете държави, при който австрийските полицаи, подпомагани от българските си колеги, разбиха един от най-големите канали за трафик на хора от Източна Европа. За пострадалите жени тогава се погрижиха и продължават да се грижат различни неправителствени организации от Европа.

РЕИНТЕГРАЦИЯ. След няколко седмици А. ще напусне дома. Отсега се подготвя за трудния момент, когато без полиция, психолози и организации ще поеме по нов път. Ще успее ли А. да си върне живота, или отново ще попадне в капана на трафикантите? От всички нас зависи как ще ѝ помогнем. Това е един от моментите, в които трябва да проявим малко солидарност, защото степента на цивилизованост на едно общество се мери по отношението му към слабите и по това как помагаме на онези, които имат най-голяма нужда от подкрепа. ■

Deswegen sind die rechtliche Beratung in der Muttersprache oder mit einem Dolmetscher und die Begleitung während eines Gerichtsverfahrens obligatorisch.

GEGENSEITIGE HILFE ZWISCHEN INSTITUTIONEN. Die gute Beziehung zwischen den einzelnen Organisationen ist von wesentlicher Bedeutung, um den Bedürftigen die bestmögliche Unterstützung zu gewährleisten.

„In der sozialen Sphäre verlässt man sich entweder auf die Hilfe anderer und ist zugleich selbst hilfsbereit, oder der Kampf ist verloren.“ Das sagt eine der Mitarbeiterinnen im Krisenzentrum Lefö-IBF. Die täglichen Kontakte mit der Polizei, mit medizinischen Institutionen, AMS, den Magistraten, dem Netz freiwilliger und wohlthätiger Organisationen und Sprachschulen sind von entscheidender Bedeutung für die erfolgreiche Arbeit. Um schnell und adäquat zu helfen, ist gute Zusammenarbeit auf nationaler und internationaler Ebene gefragt. „Wir sind in Kontakt mit den Botschaften und einer Reihe administrativer Institutionen

der Herkunftsländer unserer Klientinnen.“, so Lefö-IBF.

Ein Beispiel für die erfolgreiche Zusammenarbeit auf internationaler Ebene war der Fall „Montana“ (*s. www.bulgaren.org/melangebulgaren, nur auf Bulgarisch*), der in den Medien beider Länder veröffentlicht wurde, bei dem die österreichische Polizei, unterstützt von ihren bulgarischen KollegInnen, einen der größten Kanäle für Menschenhandel aus Osteuropa zerschlagen hat. Um die betroffenen Frauen kümmern sich heute noch verschiedene europäische NROs.

REINTEGRATION. In ein paar Wochen verlässt A. die Notwohnung. Sie bereitet sich schon auf die schwierige Zeit vor, wenn sie ohne PolizistInnen, PsychologInnen und Organisationen ihren eigenen neuen Weg geht. Schafft es A., ihr Leben zurückzugewinnen oder gerät sie wieder in die Falle der Schlepper? Es hängt von uns allen ab, wie wir ihr helfen. Hier muss man Solidarität zeigen, weil das Niveau der Zivilgesellschaft an ihrem Verhältnis zu den Schwachen gemessen wird und auch daran, wie man den Bedürftigen hilft. ■

ИВАН КРЪСТЕВ:

Кризата промени усещането за бъдещето

Какво и защо са въпросите, чиито отговори ще търсим през 2013

Иван Кръстев е политолог, председател на управителния съвет на Центъра за либерални стратегии и изследовател в Института по хуманитарни и социални науки (IWM) във Виена. Той е основател и член на Европейския съвет за външна политика и член на борда на фондация „Ерсте“. Иван Кръстев е главен редактор на списание Foreign Policy Bulgaria, член е на международна редакционен съвет на списание Europe's World и Transit – Europäische Revue.

През 2008 г. Иван Кръстев е на 85-о място в класацията на Foreign Policy за стоте най-влиятелни интелектуалци в света.

ЕЛИЦА ЦЕНОВА

Г-н Кръстев, вие вече 3 години живеете и работите във Виена. Как изглежда българският политически живот, погледнат отвън?

Видян отвън и отвътре, българският политически живот е много различен. Обикновено родината е страната, в която нещата, които се случват, ни дразнят. В Австрия наблюдаваме много процеси, които не харесваме, но те дълбоко не ни интересуват. Четем за скандалите, свързани с корупция в австрийския политически живот, само като

IVAN KRASTEV:

Die Wahrnehmung der Zukunft hat sich durch die Krise verändert

„Was“ und „Warum“ sind Fragen, die wir uns 2013 stellen werden

Ivan Krastev ist Politikwissenschaftler, Vorsitzender des Vorstands des „Zentrums für Liberale Strategien“ in Sofia und Forscher am Institut für Geistes- und Sozialwissenschaften (IWM) in Wien. Er ist einer der Gründer und Vorsitzender des Europarates für Außenbeziehungen Vorstandsmitglied der Stiftung „Erste“. Er ist außerdem Herausgeber der Zeitschrift „Foreign Policy Bulgaria“, und Mitglied der internationalen Redaktion der Zeitschriften „Europas Welt“ und „Transit – Europäische Revue“.

Laut „Foreign Policy“ 2008 steht Ivan Krastev auf Platz 85 der hundert einflussreichsten Intellektuellen der Welt.

ELITSA TSENOVA

Herr Krastev, bereits seit drei Jahren Leben und arbeiten Sie in Wien. Wie sehen Sie das politische Leben in Bulgarien von hier aus?

Da sind zwei Blickwinkel, die das Bild vollkommen anders erscheinen lassen. Geschehnisse, die die Heimat betreffen, nehmen wir am Meisten ernst und ärgern uns darüber, wenn wir zuhause sind. In Österreich sind wir hingegen Beobachter dieser Geschehnisse und sie betreffen uns nicht wirklich. Die Korruptionsskandale in Österreich andererseits nehmen wir als reine Information wahr. In Bulgarien, wo wir viele Kontakte haben, würden uns dieselben Skandale ganz anders berühren. Das Leben außerhalb der eigenen Landesgrenzen vereinfacht unsere Wahrnehmung. Vom außen

gesehen verstehen wir die logischen Zusammenhänge, können uns aber eher nicht in die Lage der Betroffenen einfühlen. Das bleibt für uns unmöglich, sogar wenn wir tagtäglich die bulgarischen Nachrichten verfolgen. Das Internet macht es eben möglich physisch fern zu sein und trotzdem bestinformiert zu bleiben. Ich denke jedoch, dass der fehlende bulgarische Alltag unseren Blickwinkel ein wenig verfälscht.

Was ist also notwendig, damit sich die bulgarische Gemeinschaft im Ausland stärker ins politische und soziale Leben Bulgariens einmischt?

Aus vielen Gründen, und im Gegensatz zu anderen Ländern, ist die bulgarische Diaspora noch nicht groß und einflussreich genug, dass ihre

информация. В България поради факта, че това е нашата страна, познаваме много хора, възприемаме случващото се по съвсем друг начин. Излизането навън силно опростява начина на възприемане на света, но го прави и леко не-реален. Отвън можем да разберем защо се случват определени събития, но не и защо хората преживяват по един или друг начин случващото им се. Това няма как да се разбере, дори ако се следи всеки ден информационният поток, идващ от България. Вярно, с интернет е възможно да се напусне физически страната, без да се напуска нейното информационно пространство, и човек продължава да следи всички български сайтове. Но си мисля, че дори и тогава липсата на всекидневен живот прави погледа към случващото се малко изкуствен.

Как според вас българските общности в чужбина могат да се включат по-активно в политическия и социален живот на България?

По много причини и за разлика от други държави България не е имала досега голяма диаспора, която да е важна за нея. Общностите зад граница не биха могли да повлияят на политическия живот просто с гласовете си, но според мен те могат да бъдат важен елемент

в политическия дебат в България. Знаейки как се развиват важните процеси в други държави, българите в чужбина могат да бъдат добър коректив на случващото се в страната ни. Силата на диаспорите е, че те са добре потопени и в двете култури. Излизането навън често води до много по-положителни оценки на неща, които са били пренебрегвани в ежедневието животно вътре. Навън хората често са в ситуация да разкажат за родината си и по правило те са по-националистично настроени. Това е един позитивен национализъм, който липсва на политическия ни дебат, защото българинът непрекъснато страда, че някой може да се окаже по-нещастен или по-песимистичен от него. Тези особени характеристики няма в общността зад граница, защото тя е по-принцип по-оптимистично настроена.

В последните години се промени и начинът на общуване между хората, напуснали страната, и тези, решили да останат. Вече я няма идеята за граница, тоест влизането и излизането не е нещо „завинаги“. Има много хора, които сега са навън, но утре ще се върнат в България и обратно. Преди години самият факт, че някой е излязъл, обиждаше този, който е решил да остане, и този тежък избор разделяше

„*В дебата за Европа все по-важна става политическата динамика в отделните страни*“

„*Zwischen 2008-2012 waren die Wortgefechte um Europa von Wirtschaftsleuten dominiert. Heute wird die politische Dynamik in den jeweiligen Ländern immer wichtiger*“

Wählerstimmen politische Veränderungen bewirken könnten. Jedoch könnte die Diaspora ein wichtiger Partner im politischen Diskurs werden. Mit ihren Auslands-Knowhow könnte sie ein gutes Korrektiv für die politischen Geschehnisse zuhause sein. Die Stärke der Diaspora ist der engere Kontakt mit beiden Kulturen. Vom Ausland betrachtet werden manche, zuvor vernachlässigte, alltägliche Fakten jetzt plötzlich positiv bewertet. Die Emigranten neigen eher zu Patriotismus und haben einen Erzähltrieb: sie wollen über Ihr Land berichten. Gerade der positive Patriotismus fehlt aber im politischen Diskurs im Land. Die Bulgaren als Nation vertragen den Gedanken schlecht, dass jemand noch leidender und noch pessimistischer sein könnte. Eben diese Charakterzüge sind den Emigranten fremd, sie sind einfach die besseren Optimisten.

In den letzten Jahren veränderte sich auch die Kommunikation zwischen den Menschen, den Ausgewanderten und den

anderen, die sich entschieden haben zu bleiben. Die Landesgrenze als ein für – immer – trennender Faktor existiert nicht mehr, stattdessen gibt es die Freizügigkeit: Viele die heute im Ausland leben, werden morgen wieder zurückkommen und umgekehrt. Die Tatsache, dass sich jemand früher zum Auswandern entschieden hat war für die daheim Gebliebenen eine Provokation. Diese schwere Entscheidung trennte die Menschen. Heute ist es anders: Niemand mehr ist „ganz ausgewandert“ sowie wohl niemand mehr für immer zuhause bleiben wird. Heute kann einer im Ausland leben, im nächsten Jahr wird es ein anderer sein und das überrascht niemanden mehr.

Womit wird 2012 in unserer Erinnerung bleiben?

Dieses Jahr, obwohl noch nicht ganz zu Ende, ist von großer Wichtigkeit für die EU. Das Besondere an 2012 ist, dass das Undenkbare auf einmal möglich wurde. Diese Tatsache veränderte blitzartig die Debatte in

хората. Сега вече не е така, защото никой не е напълно излязъл и никой не е напълно решил да остане. Тази година един е навън, но на следващата нещата могат да се променят, без някой да се изненада.

С какво ще запомним 2012 г.?

Тази година, без да е свършила, е много важна за Европейския съюз (ЕС). Особеното в нея е, че за първи път неща, които изглеждаха немислими, изведнъж станаха мислими и това рязко промени дебата вътре в ЕС. Досега въпросите за разпадането на Евросъюза, на еврото бяха обсъждани от хора, които искаха да демонстрират екстравагантна гледна точка. Тази година те станаха неизменна част от общата дискусия. Това не значи, че ЕС или еврото ще се разпаднат. Но вече имаме друга ситуация, в която разбираме, че решенията, направени от правителствата, започват да имат дълготраен ефект върху това как изглежда ЕС. Вече се вглеждаме в начина, по който различните общества преживяват кризата. Ако доскоро я възприемахме като нещо абстрактно, тази година тя изведнъж загуби чисто икономическите си измерения и започнаха много по-ясно да излизат политическите ѝ очертания. В страни като Австрия кризата почти не присъства на улицата, може да я има в банковия сектор, във вестниците, но не е част от личния живот на хората. Докато в Гърция и Испания животът е променен и е променен не само защото хората получават по-малко пари, а защото се променя като цяло усещането за бъдещето. То престана да бъде проект и се превърна в източник на несигурност. От тази гледна точка това е най-важното, което се случи през 2012 г. – мнозинството от европейците си да-

доха сметка, че вече нищо не може да бъде приемано просто като естествено. Изведнъж бъдещето се появи с всичките си възможности, рискове и страхове и за голяма част от хората това е голяма психологическа промяна.

Кои са въпросите, които ще ни занимават през 2013 г.?

Ако допреди 2-3 години основните въпроси, на които си отговаряхме, бяха кога и как (кога Сърбия ще влезе в ЕС, как ще се реформира българската съдебна система), кризата направи най-важни въпросите какво и защо.

През 2012 г. се пита какво правим или защо правим едно или друго нещо, а през 2013-2014 г. ще търсим отговорите. ЕС вече няма да съществува в познатия ни вид. Ако досега еврозоната бе разделена на бедни и богати, делението вече е на кредитори и длъжници и това формира друг тип отношения. Богатите живеят по-добре от бедните, но пък бедните нямат усещането, че те непременно диктуват начина им на живот, докато сега кредиторът има реална власт върху длъжника.

Едно от интересните неща, които излизат в момента от проучването на общественото мнение в Европа, е, че в южните държави (Португалия, Испания, Гърция) хората като цяло са много критични към политиката на финансови рестрикции, идваща от Германия и Брюксел. В същото време обаче те са готови да подкрепят създаването на общи европейски институции, защото вече не вярват, че техните национални правителства могат да се справят с кризата. На север е обратно. Хората там подкрепят като цяло политиката на финансови рестрикции, но не са готови да подкрепят общи европейски институции, защото вярват повече на на-

der EU. Themen wie der Zusammenbruch der Union und des Euros wurden früher von Menschen vertreten, die extravagant erscheinen wollten. 2012 sind sie ein fester Teil der täglichen Diskussionen. Das bedeutet nicht, dass dies tatsächlich geschehen wird, aber das macht uns klar, dass die Entscheidungen der einzelnen Regierungen das gesamte EU-Bild dauerhaft verändern könnten. Wir können jetzt schon beobachten, wie die verschiedenen Gesellschaften die Krise erleben. Die Krise verlässt schon ihre rein ökonomischen Grenzen, ihre politischen Auswirkungen sind dafür deutlich spürbar geworden. In Ländern wie Österreich breitet sie die Krise außerhalb des Bankensektors und der Medien noch nicht aus, sie ist auf den Straßen und im privaten Leben nicht wahrnehmbar. In Griechenland und Spanien hingegen hat sich das Leben der Menschen sehr wohl verändert, und zwar nicht nur wegen der niedrigeren Gehälter, sondern weil die Wahrnehmung der Zukunft plötzlich anders ist. Die Zukunft ist nicht mehr das, wofür man Pläne schmiedet, sondern eine Unsicherheitsquelle. Das ist eben das Maßgebende: Ein großer Teil der Europäer weiß jetzt das nichts einfach vorgegeben ist. Die Zukunft offenbart sich nun mit allen Ihren Risiken und Ängsten, was für viele Menschen eine große psychologische Belastung bedeutet.

Welche Fragen werden uns im 2013 beschäftigen?

Vor zwei oder drei Jahren stellten wir uns die Fragen „wann“ und „wie“. Wann wird Serbien in die EU aufgenommen? Wie soll die bulgarische Strafgesetzgebung reformiert werden? Durch die Krise bekamen andere Fragen Priorität; „was“ und „warum“. Im Jahr 2012 stellen sich die Fragen was unternommen werden soll, warum so oder anders gehandelt wird. 2013/2014 werden wir dann nach Antworten für diese Fragen suchen. Die EU wird nicht mehr dieselbe sein: Wenn früher die Union in reiche und arme Länder geteilt war, so gibt es jetzt Kreditgeber und Kreditnehmer, was die Beziehungen zwischen den Mitgliedsländern neu definiert. Die Armen leben bekanntlich schlechter, aber sie haben nicht das Gefühl, dass die Reichen ihr Leben bestimmen können, während aber die Kreditgeber sehr wohl die Macht über die Kreditnehmer besitzen.

Interessant ist, was gerade aus der Meinungsforschung in der Europa klar wird: In den Südländern Portugal, Spanien und Griechenland sind die Menschen sehr kritisch gegenüber den, von Brüssel und vor allem von Deutschland, erteilten Sparmaßnahmen. Gleichzeitig sind sie bereit die Schaffung gemeinsamer europäischer Institutionen zu befürworten, weil sie ihren nationalen Regierungen nicht mehr zutrauen, die Krise überwinden zu können. Die nördlichen Länder sind dagegen Befürworter der Sparmaßnahmen, sind aber gegen

„Бъдещето престана да бъде проект и се превърна в източник на несигурност“

„Die Zukunft ist nicht mehr zum Pläneschmieden da, sondern sie ist eine Unsicherheitsquelle“

ционалното си правителство, отколкото на европейското. Появява се странен парадокс – готовността за повече Европа се колерира с много силно разочарование от демокрацията.

С какво си обяснявате този парадокс?

Страните, в които избирателите в най-голяма степен са загубили вяра, че гласът им може да бъде чул и да произведе промяна, са най-готови да дадат повече власт на ЕС. Това е една различна динамика и как тя ще сработи е нещо, което ни предстои да видим. Но си мисля, че ако от 2008 до 2012 г. икономистите бяха тези, които доминираха дебата за Европа, все повече и по-важна става политическата динамика в отделните страни. А тя е много различна. Тук вече се появява и историческият опит на държавите – например традиционният страх на немците от инфлация или на англичаните от безработица. Тук ще се включи и опитът, който имат източноевропейците, тъй като една от причините, поради които на нас кризата ни изглежда по-малко драматична, е, че ние сме в това състояние вече 20 години. За нас състоянието на по-висока несигурност и промяна е станало част от ежедневието.

В този смисъл ние психологически сме много по-подготвени за тези промени. Не случайно балтийските републики успяха да подкрепят политики, които в други страни биха били немислими. Те успяха да направят съкращения по-големи от тези, които се искат в Гърция, но за тези хора промяната, лишението да изстрадаш нещо днес, за да си по-добре утре, е част от собствения им опит вече 25 години. Съвсем друг е опитът на австрийци и холандци. Мисля си, че този тип въпроси стават все по-важни. И всеки, който иска да разбере какво става в ЕС, вече няма да е достатъчно да се интересува от европейските институции, да познава само собствената си страна и да следи само Германия. Днес вече имаме нужда да се интересуваме от политическия живот в страни, от които преди това не сме се интересували. Именно тук диаспората би могла да играе изключително важна роля за България. Вече има българи във всички държави на ЕС и техният глас и опит да се обясни какво се случва във всяка отделна страна е много важен. Защото само тези 28 картини, събрани заедно, могат да кажат какво ще се случи през 2014 или 2015 г. ■

neue gemeinsame europäische Institutionen, weil sie in ihre eigenen Regierungen mehr Vertrauen haben. Es zeichnet sich ein Paradoxon heraus: Die Bereitschaft „mehr Europa“ zu unterstützen korreliert ziemlich stark mit einer Enttäuschung von der Demokratie.

Wie erklären Sie dieses Paradoxon?

Die Länder, dessen Bürger Ihre Zuversicht verloren haben, dass Ihre Stimmen gehört werden, sind am ehesten bereit, mehr Macht an die EU zu delegieren. Das ist eine neue Dynamik, und wie sie sich anpassen wird, werden wir erst sehen. Zwischen 2008 und 2012 waren die Wortgefechte um Europa von Wirtschaftsleuten dominiert. Heute wird die politische Dynamik in den jeweiligen Ländern immer wichtiger. Und sie sind von Land zu Land wesentlich anders. Es mischt sich da auch die historische Erfahrung ein; z. B. die traditionelle Angst der Briten vor Arbeitslosigkeit und die der Deutschen vor Inflation. Die Erfahrung der Oststaaten wird auch von Bedeutung sein: Wir nehmen die Krise mit weniger Dramatik hin, weil wir schon seit 20 Jahren in einer vergleichbaren Situation leben. Der Zustand von starker Unsi-

cherheit und Wandel gehören zu unserem Alltag. So gesehen sind wir psychisch viel besser für die Krise gewappnet. Nicht zufällig unterstützten die baltischen Republiken eine Politik, die in anderen Ländern undenkbar wäre: Sie konnten größere Kürzungen akzeptieren, als sie heute von Griechenland verlangt werden, weil das Opfern des heutigen Tages im Namen der Zukunft Teil ihrer 25-jährigen Erfahrung ist. Eine völlig andere Erfahrung haben Österreich und die Niederlande. Solche Tatsachen werden immer wichtiger. Wenn jemand heute etwas über die täglichen Geschehnisse in der EU erfahren möchte, darf er sich nicht mehr nur für die EU-Institutionen, das eigene Land oder Deutschland interessieren, sondern auch für Länder, die zuvor völlig uninteressant waren. Gerade hier könnte die bulgarische Diaspora eine wesentliche Rolle spielen. Wir haben Landesleute in jedem EU-Land. Ihre Erfahrung sowie ihre Schilderungen der täglichen Situationen im jeweiligen Land sind besonders wichtig. Mithilfe dieser 28 geschilderten Bilder in einer gemeinsamen Collage könnten wir wirklich erahnen, was 2014 oder 2015 passieren könnte. ■

Нашмаркт – екзотика и бизнес

Българските корнишони са хит

МАРИН ДИМОВ

Най-известният пазар във Виена – Нашмаркт, отдавна се е превърнал от обикновено място за пазаруване в туристическа атракция. От разноликите дюкянчета ще чуете всякаква реч – немска, турска, арабска, полска, руска. И нищо чудно продавачът от сергията за домашно отгледани домати и чушки да се окаже сънародник.

Българите са известни още от началото на миналия век като отлични градинари и са добре приети на австрийския пазар. За съжаление известните производители на цветя и зеленчуци вече са остарели и са се оттеглили от занаята. Няколко семейства, живеещи в близките до Виена селца, все още сеят и отглеждат собствена продукция, която предлагат през лятото на Нашмаркт. Най-популярни са домати от редкия сорт биволско сърце. Нашенци работят на щандове за сушени плодове, цветя, плодове и зеленчуци. Само един българин е закупил магазин тук преди години. Освен екзотичните кашу, макадамия, васеби и други ядки той продава и българско сирене. Истинският хит обаче са българските корнишони. През лятото се купуват пресни, а през зи-

мата – мариновани. „Правим си ги точно като в България с кимион, оцет и всички подправки и стават чудни“ – издава тайната един от шефовете. Разходите за наеми, осигуровки и застраховки на работниците, чиито заплати са между 1000 и 2000 евро на месец, са значителни, но и постоянният поток от хора на пазара осигурява добър бизнес.

Докато купувате килограм зеле или екзотичен плод, тук ще ви разкажат история, ще научите нова рецепта и ще ви направят комплимент – все емоции, които превръщат обикновеното пазаруване в приятно преживяване. ■

ИСТОРИЯ

Според първите данни за Нашмаркт от XVI век на това място е имало пазар за млечни продукти. До 1820 г. то се споменава под името Ашенмаркт, а покъсно се появява и днешното название – Нашмаркт (naschen (нем.) – хапвам, опитвам скришом). Пазарът е официално открит през 1919 г. На площ от 2,3 хектара в протежение на 1,5 км той е побрал 170 щанда за плодове и зеленчуци, хранителни магазини, локали и ресторанти.

Der Naschmarkt in Wien – Exotik und Business

Die bulgarischen Gürkchen sind ein Hit

MARIN DIMOV

Der berühmteste Markt in Wien, der Naschmarkt, hat sich schon längst von einem gewöhnlichen Einkaufsort in eine touristische Attraktion verwandelt. Aus den vielfältigen Kaufläden hört man allerlei Sprachen – Bulgarisch, Türkisch, Arabisch, Hebräisch, Polnisch, Russisch und Deutsch. Und es wäre nicht verwunderlich, wenn sich der Verkäufer am Stand für selbst angebaute Tomaten und Paprikas als Landsmann erweist.

Die Bulgaren sind seit dem Anfang des vorigen Jahrhunderts als ausgezeichnete Gärtner bekannt und werden deshalb am österreichischen Markt gerne akzeptiert. Leider sind die berühmten Blumen- und Gemüseproduzenten schon in die Jahre gekommen und haben sich vom Beruf zurückgezogen. Es gibt einige Familien aus dem Umland von Wien, die immer

noch in eigener Produktion anbauen, und die Produkte dann im Sommer auf dem Naschmarkt anbieten. Am beliebtesten sind die seltenen Büffelherz-Tomaten. Unsere Landsleute arbeiten an Ständen

für Trockenobst, Blumen, Obst und Gemüse. Bisher kaufte nur ein Bulgare vor langer Zeit ein Geschäft hier. Außer den exotischen Cashew-, Makadam-, Wasabi- und anderen Nüssen verkauft er auch bulgarischen Käse. Ein echter Hit sind jedoch die bulgarischen Gürkchen. Im Sommer verkauft man sie frisch, im Winter – eingelegt. „Wir bereiten die Gürkchen genau wie in Bulgarien zu – mit Kümmel, Essig und allen anderen Gewürzen und sie werden wunderbar“ – verrät einer der Hersteller das Geheimnis. Die Ausgaben für Miete, Steuerabzüge und Versicherungen der Angestellten, deren Gehälter zwischen 1000 und 2000 Euro pro Monat liegen, sind erheblich, aber der ständige Menschenstrom sichert das gute Geschäft.

Während Sie ein Kilo Kraut oder exotisches Obst kaufen, erzählt man Ihnen etwas, verrät ein neues Rezept oder macht Ihnen ein Kompliment – all das macht das einfache Einkaufen zu einem angenehmen Erlebnis. ■

GESCHICHTE

Laut den ersten Aufzeichnungen zum Naschmarkt gab es hier seit dem 16. Jh. einen Markt für Milchprodukte. Bis 1820 war der Markt unter dem Namen Aschenmarkt bekannt, seine heutige Bezeichnung bekommt er erst später (abgeleitet vom Verb „naschen“). Der Markt wurde 1919 offiziell eröffnet. Auf einer Fläche von 2,3 Hektar bei 1,5 km Länge fasst er insgesamt 170 Obst und Gemüsestände, Lebensmittelgeschäfte, Lokale und Restaurants.

Конференция за българите ОТВЪН

Ще започне ли истински разговор след срещата в Брюксел?

МАКСИМ БОЖИЛОВ

Издател на в. „Български хоризонти“, Канада
Специално за А4

Политическият елит в България отдавна трябва да определи политиката и конкретната програма на държавата за работа както с българските общности извън страната, така и с отделните българи, пребиваващи постоянно или временно отвън.

На 7 и 8 ноември в Брюксел (ако не бъде отложена преди това) трябва да се състои конференция „Политики за българите в чужбина“. Няма да се спирам на поредната „новост“ в българския език – множественото число на политика – навлизаща нагло от английския, за да не подценявам самата идея на събитието. Макар и много закъсняло, все пак е радостно, че някой се опитва да направи нещо.

Проблемите, които стоят пред сънародниците ни в Бесарабия, Молдова, Банат, Македония, Западните покрайнини и Русия на мнозина може да им се струват сходни, но така е само на пръв поглед. Те се различават от проблемите на сънародниците ни в САЩ, Канада, Латинска Америка и Австралия и са още по-различни от проблемите на новата българска емиграция в Западна Европа. Правата, които българското гражданство дава, се

оказват безкритично по-малко за живеещите извън България, да не говорим за българите, които по една или друга причина сега нямат българско гражданство. Така че явно има какво да се дискутира.

Струва ми се, че хаосът, характерен за отношението на държавата към сънародниците ни извън нея, се предаде и на състава на участниците в планираната конференция. Некоцина от активистите по разни форуми се обявиха за представители на многохилядни виртуални асоциации и отказват да участват (канени или неканени); други смятат да ходят, защото било настъпило времето да се говори с властта в София.

На фона на всичко това куриозно е отношението на именуваната за Държавна агенция за българите в чужбина. На нейната страница в интернет сред предстоящите събития няма да откриете нищо за конференцията, но затова пък може да се запознаете с прокарван от нея и спрян в парламента законопроект за българите и за българските общности извън България, който естествено не намери място в дневния ред на срещата в Брюксел.

Макар и зле подготвена, конференцията ще мине и замине. Важното е след нея дали ще започне истински разговор.

Или отново ще загънем в безвремието? ■

Конференция zum Thema Bulgaren im Ausland

Nach dem Treffen in Brüssel: beginnt jetzt ein echtes Gespräch?

MAXIM BOZHILOV

Herausgeber der Zeitung „Bulgarische Horizonte“, Kanada.
Speziell für A4

Die Politiker Bulgariens sollten schon längst ein konkretes staatliches Programm, sowie eine Strategie für eine Zusammenarbeit mit den bulgarischen Gemeinden im Ausland haben, das auch einzelne Bulgaren erreicht, die kurz- oder langfristig im Ausland verweilen.

Am 7. und 8. November ist eine Konferenz (wenn sie nicht schon vorher verschoben wird) zum Thema „Politik für die Bulgaren im Ausland“ in Brüssel geplant. Obwohl dieses Ereignis schon reichlich spät stattfindet, ist es doch erfreulich, dass wenigstens versucht wird eine Lösung zu finden.

Die Probleme, die unsere Landsleute in Bessarabien, Moldawien, Banat, Mazedonien und Russland haben, mögen ähnlich erscheinen, das ist jedoch nur auf den ersten Blick so. Die Probleme dieser unserer Landsleute in den USA, Kanada, Lateinamerika und Australien sind ganz anders als die Probleme der neuen bulgarischen Emigration in Westeuropa. Die Rechte, die die bulgarische Staatsbürgerschaft gewährt, erweisen sich als weniger unangefochten für die, außerhalb Bulgariens lebenden Bürger*, ganz zu schweigen von den Bulgaren, die zurzeit aus dem einen oder anderen Grund keine bulgarische Staatsbürger-

schaft haben. Es gibt also genug Stoff für Diskussion.

Es scheint mir, dass sich das Chaos, das für die Beziehung zwischen Staat und Auslands-Bulgaren charakteristisch ist, auch auf die Teilnehmer der geplanten Konferenz übertrug. Einige der Aktivisten verschiedener Foren erklärten sich zu Vertretern mehrerer Tausend virtueller Organisationen und sagen die Teilnahme ab (eingeladen oder nicht); Andere planen nach Brüssel zu fahren, da die Zeit gekommen sei, mit den Machthabern in Sofia direkt zu sprechen.

Vor diesem Hintergrund ist das Selbstverständnis der sogenannten Staatsagentur für Bulgaren im Ausland kurios. Auf ihrer Webseite ist unter den Nachrichten oder den zukünftigen Veranstaltungen nichts über die Konferenz in Brüssel zu finden. Dafür kann man sich mit einem Gesetzentwurf der Agentur über die Bulgaren und die bulgarischen Gemeinschaften außerhalb Bulgariens vertraut machen, der im Parlament zur Erörterung eingebracht und dann abgelehnt wurde. Natürlich fand dieser Gesetzesentwurf dann auch keinen Platz auf der Tagesordnung des Zusammenkommens in Brüssel.

Wenn auch schlecht vorbereitet, wird diese Konferenz wohl doch kommen. Wichtig ist, ob ihr ein echtes Gespräch folgt.

Oder bleiben wir wieder im lähmenden Stillstand stecken? ■

Харта за добри обноски

Съжителство в разнообразието

ДОНИКА ДРЕНЧЕВА

До края на ноември кметската управа на австрийската столица ще представи готовия текст на Виенската харта. Уникалният за Европа документ ще съдържа правилата за добро поведение между гражданите, предложени и обсъдени от самите тях. Проектът е на стойност половин милион евро.

Да не говорим високо в градския транспорт. Да не хвърляме боклука си на улицата. Да помогнем на някого в нужда. Да не оставяме предразсъдъците да

диктуват или пречат на отношенията ни с околните. Да сме толерантни на пътя. Неписаните правила за добро поведение, които всички познаваме, но като че ли често забравяме, забързани в ежедневието си. А когато в града, в който живеем, се срещнат множество култури, религии, езици и хиляди хора с различен поглед към света, общуването между хората става все по-трудно.

ОТ ГРАЖДАНИ ЗА ГРАЖДАНИ.

Именно затова от 19 март до 14 октомври всички жители на Виена имаха възможността да дадат своите предложения за теми на дискусии и да участват в последващите разговори. Те можеха да направят това, използвайки гореща телефонна линия, имейли, онлайн платформа, писма. Идеята бе да се създаде документ, представящ основите и правилата за добро и ползотворно съжителство в града. Целта на организаторите бе в него да бъдат представени потребностите на различни социални групи – млади хора, пенсионери, хора с и без увреждания, работодатели и работещи, имигранти и местни жители, хора с различна сексуална ориентация, бежанци и др.

ОСНОВНИ ТЕМИ. Събраните почти 2000 предложения са разделени в три тематични блока:

✓ **Поведение** – на пътя и в градския транспорт, общуване и зачитане на околните

✓ **Взаимоотношения** – общуване между поколенията, отношение към чужденците и тяхната култура

✓ **Градската среда като общо жизнено пространство** – опазване на обществените места, чистотата на града, детските площадки.

Според съветничката по въпросите на интеграцията Сандра Фрауенбергер хартата трябва да бъде не само водещ пример за съвместен живот във Виена, но и „стена, пречеща на онези, които искат да разделят населението“.

A4 – единственото българско списание в Австрия е официален партньор на инициативата „Виенска харта“. ■

ОБЩИ ЦЕННОСТИ

Участниците в проведените над 400 дискусии в почти всички райони на столицата посочват любезността, уважението, отзивчивостта, толерантността и солидарността като ключови за добрия тон и ползотворната комуникация. За повечето от тях е важно да се усмихваме повече, да поздравяваме, когато се разминем със съседите на стълбите, и по-често да се поставяме в ролята на другия. Владеенето и използването на немския език в ежедневието също се оказва фактор за бързата и добра интеграция и положителното съжителство.

Кметът на Виена **Михаел Хойл**, градският съветник **Сандра Фрауенбергер** и заместник кметът **Мария Василагоу** дават старта на Виенската харта

DEUTSCH FÜR BULGAREN

**Да преброя на (пет, десет) пръсти/
Sich etwas an den (fünf, zehn) Fingern
abzählen können.**

Sich etwas an den (fünf, zehn) Fingern abzählen können
Die umgangssprachliche Wendung bedeutet sich etwas leicht denken, etwas leicht voraussehen können:
Dass wir verlieren würden, hättest du dir an den fünf Fingern abzählen können.

Да преброя на (пет, десет) пръсти
Изразът се използва в разговорната реч, когато нещо е лесно предвидимо:
Че ще загубим, можеше да преброиш на петте си пръста.

BULGARISCH FÜR ÖSTERREICHER

Bulgarisch	Transkription	Deutsch
Къде ще прекарате празниците?	Kade schte prekarate praznizite?	Wo verbringen Sie die Feiertage?
Ние ще празнуваме Коледа у дома.	Nie schte praznuvame Koleda u doma.	Wir feiern Weihnachten zu Hause.
Да отидем заедно на коледния пазар?	Da otidem zaedno na kolednija pazar?	Gehen wir zusammen auf dem Weihnachtsmarkt?
Весела и щастлива Коледа!	Vesela i schtastлива Koleda!	Frohes und glückliches Weihnachten!
Честита Нова година.	Chestita Nova godina!	Einen guten Rutsch ins neue Jahr!

www.eukompass.at

*Скъпи читатели,
Специалистите от кон-
султантския център
„Компас“ – Виена, ще ви
информират своевре-
менно на страниците на
A4 по актуални социални
теми, свързани с живота
ни в Австрия.*

*Очакваме и вашите въп-
роси на редакционния
имейл verein@bulgaren.org. Консултантите на
„Компас“ с удоволствие
ще ви отговорят на най-
важните от тях.*

*Liebe Leserin,
lieber Leser,
die Spezialisten vom Bera-
tungszentrum „Kompass“
– Wien, werden Ihnen ak-
tuelle soziale Themen rund
um das Leben in Österreich
hier auf diesen Seiten der
Zeitschrift A4 präsentieren.*

*Wir erwarten Ihre Fragen
per E-Mail an die Redaktion
verein@bulgaren.org. Die
Berater von „Kompass“
werden Ihnen gerne Ihre
Fragen beantworten.*

Консултация № 5

От специалистите на „Компас“

ИМАМ ЛИ ПРАВО И КОГА ДА БЪДА ЗДРАВНО ОСИГУРЕН С ФОРМУЛЯР Е 106 В АВСТРИЯ?

Всеки осигурен български служител, командирован от работодателя си за извършване на определена работа в друга държава от ЕС за срок не по-кратък от 12 месеца, може да се регистрира в местната здравноосигурителна система с европейски формуляр Е 106.

Той се издава от съответната Районна здравноосигурителна каса. За целта се попълва заявление до директора на касата и се прилагат копие от личната карта или от задграничния паспорт и копие от заповедта за командироване в другата държава. Формуляр Е 106 се използва за:

- ✓ командировани на работа в друга държава от ЕС граждани за период не по-кратък от 12 месеца
- ✓ погранични работници
- ✓ сезонни работници – за времето на сезонната работа, но не повече от 8 месеца
- ✓ дипломати и консулски служители и членове на семействата им
- ✓ моряци, живеещи в една държава от ЕС, но плаващи под флага на кораб, регистриран в друга държава от ЕС
- ✓ държавни служители, командировани от българска държавна институция на работа в официалните европейски структури.

С Е 106 командированият гражданин и придружаващите го членове на семейството му се регистрират към чуждата здравна система за срока на командироването.

КАК МОГА ДА СЕ ЛЕКУВАМ В ЧУЖБИНА С БЪЛГАРСКАТА СИ ЗА- СТРАХОВКА?

Български граждани, които се осигуряват в България и желаят да получат планово болнично лечение в друга държава членка, представят пред съответното чуждо лечебно заведение формуляр Е 112, издаден от компетентната осигурителна институция в България. С този формуляр тя потвърждава своето съгласие за лечение в чужбина за нейна сметка. Приемът за планово лечение трябва предварително да бъде потвърден от здравно заведение в чужбина.

За да се издаде формуляр Е 112 в България, е необходимо лицето, което подава молба, да разполага с подробен план за лечение с посочен период, в който то ще се проведе. Необходим е и документ, удостоверяващ невъзможността подобно лечение да се осъществи в България.

ВНУЧЕТО МИ ЩЕ ДОЙДЕ ДА ЖИ- ВЕЕ ПРИ МЕН В АВСТРИЯ И ЩЕ ПО- СЕЩАВА УЧИЛИЩЕ. КАКВО ТРЯБВА ДА НАПРАВЯ, ЗА ДА ЛЕГАЛИЗИРАМ ПРЕСТОЯ МУ?

Трябва да извадите сертификат за постоянен престой (Anmeldebescheinigung) в Австрия от общински отдел 35 (MA35). Необходимите документи, които се прилагат към молбата, са

- паспорт или лична карта на детето
- адресна регистрация
- акт за раждане
- актуална здравна застраховка
- налични парични средства, достатъчни да покрият разходите на детето по време на неговото обучение в Австрия. ■

Beratung Nr. 5

Von „Kompass“-Experten

ICH MÖCHTE MICH IN ÖSTERREICH VERSICHERN LASSEN- WÜRDE DAS MIT DEM FORMULAR E106 AUS BUL- GARIEN GEHEN?

Mit dem Formular E106 kann man sich auch in Österreich versichern lassen. Das Formular wird von der jeweiligen Gebietskrankenkasse in einem EU-Land (in unserem Fall in Bulgarien) ausgestellt unter anderem wenn,

- man von seiner Firma in Bulgarien nach Österreich für mindestens 12 Monate entsendet wurde
- für Pendler, für Saisonarbeiter, die nicht länger als 8 Monate in Österreich einer Beschäftigung nachgehen,
- für Diplomaten und deren Familienmitglieder,
- für Seeleute, die in einem EU-Land leben, aber auf einem Schiff beschäftigt sind, das in einem anderen EU-Land zugelassen ist,
- für Abgeordnete, die vom Bulgarien zu einer EU Institution entsendet werden.

Das Formular E 106 ist der regionalen Krankenkasse/EWR-

Abteilung in Österreich vorzulegen. Anschließend bekommen der Einreicher und seine Angehörigen eine e-card. Ab dann ist es möglich, die Leistungen des österreichischen Gesundheitswesens in Anspruch zu nehmen. Die Kosten werden – in späterer Folge – von der bulgarischen Krankenkasse beglichen.

WIE KANN ICH MICH MIT BULGARISCHER VERSICHERUNG IN ÖSTERREICH BEHANDELN LASSEN?

Alle bulgarischen StaatsbürgerInnen, die mit einer bulgarischen Krankenversicherung eine Behandlung in Österreich in Anspruch nehmen möchten, müssen das Formular E 112 bei der zuständigen Behörde in Bulgarien beantragen. Dafür benötigen sie eine Beschreibung des geplanten Behandlungsprozesses sowie eine Erklärung, dass eine solche oder ähnliche Behandlung in Bulgarien nicht durchzuführen ist. Mit diesem Formular werden die Gesamtkosten für die Behandlung von der bulgarischen Krankenkasse getragen. ■

Зелени офиси

Офис сграда покрива стандарта за пасивна къща

МАРИЯ КОЛЕВА

Висока 77,2 м, разгъната площ от 27 570 кв.м, 11 000 кв.м фасада. Това са мерките на новата офис сграда на „Райфайзенбанк холдинг“ – Долна Австрия. Тя се издига във Виена на Донауканал и вече е популярна като най-високо енергийно ефективната постройка от този тип в Европа и първата висока сграда на Стария континент, която покрива изискванията за пасивна къща. **Официалното ѝ откриване ще бъде през ноември.**

На 24 140 кв.м полезна площ са разположени банки, ресторант, кафене, детска градина, офисни помещения. 20-ият и 21-ият етаж са предвидени за конферентен център, а шест подземни етажа осигуряват 263 паркоместа. Вътрешното разпределение на пространството гарантира максимално удобство и лесен достъп на бъдещите обитатели, които ще могат да се наслаждават и на максимален топлинен и звуков комфорт.

СТРОИТЕЛНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА. Строежът на почти 80-метровата конструкция стартира в началото на 2010 г. При изкопните работи са извадени 40 500 куб.м пръст, а основите се полагат на 20 метра под нивото на улицата. Строителството поглъща 55 000 куб.м бетон и директно или индиректно дава работа на 1200 човека. Сградата израства в тясно пространство между две съществуващи вече високи

постройки. Тя е тясна, дълга и висока, а отстоянията от съседите са минимални, което води до редица технически и логистични предизвикателства.

ЗЕЛЕНА ЕНЕРГИЯ. От банковия холдинг държат проектът да отразява всички изисквания за енергийна ефективност, заложили в неговата програма „Инициатива за опазване на климата“.

Слънце, земя, вода и въздух са съчетани умно и находчиво, за да се постигне максимално ефективно прилагане на възобновяеми енергийни източници за отопление и охлаждане. Единадесет хиляди кв.м двупластна външна фасада чрез специални панели гарантира добро управление на светлината през деня и оптимизира използването на слънчевите лъчи, като се избягва прегряването и се осигурява вентилация. Естествената топлина на земята също влиза в употреба за отопление (геотермично отопление), а водата от близкия речен канал дава своя принос за охлаждането. В сервизните помещения в подземните етажи е разположена специална система, използваща биогаз, която работи само с възобновяеми енергийни източници и осигурява по-голямата част

от необходимата енергия за отопление и охлаждане. Фотоволтаичната система пък генерира допълнителна зелена енергия. Чрез употребата на троен стъклопакет за прозорците се постига оптимална топло- и шумоизолация на помещенията.

Прилагането на всички тези технологии води до 50% по-малко потребление на енергия в сградата спрямо други подобни. Това дава основание на Австрийското дружество за устойчиво строителство да оцени качеството ѝ с 949 точки от общо 1000 възможни.

На практика това означава, че по отношение на енергийната ефективност високата офис сграда покрива стандартите за пасивна къща.

ЦЕНИ. В този зелен проект банката е вложила 84 млн. евро, като 5% от стойността на цялата инвестиция е използвана за мерки за повишаване на енергийната ефективност. Според експерти тази сграда е с около 4,6 млн. евро по-скъпа спрямо подобна от конвенционален тип. Очакванията са, че тази разлика ще се изплати за 14 години. ■

Das Klimaschutz-Hochhaus

Das neue Bürogebäude der Raiffeisen Holding Niederösterreich-Wien am Wiener Donaukanal gilt als Meilenstein für Klimaschutz, Ressourcenschonung und Energieeffizienz und wird als zertifiziertes Bürohochhaus international ein Vorzeigebispiel sein.

Mit der Klimafassade sowie dem vorgesehenen Haustechnikkonzept gelingt uns der Passivhausstandard.

Die zweischalige 11.000 m² große Klimafassade mit außenliegenden Screens ermöglichen eine Optimierung des Sonnenschutzes im Hinblick auf Tageslichtnutzung, Vermeidung von Hitzeeintrag sowie die Möglichkeit einer natürlichen Lüftung.

Mit den geplanten Maßnahmen wird eine Reduktion des Energieverbrauchs von über 50 Prozent, gegenüber vergleichbaren Bürobauten mit konventioneller Haustechnik erreicht.

Обезщетение за вреди

Имате три години да потърсите правата си

АДВОКАТ АНЕЛИЯ ПАСКАЛЕВА 0650/861 72 84

Всеки, на когото са причинени вреди, понася тези лично. Законът определя обаче и случаите, в които причинителят носи отговорност и дължи обезщетение.

Обезщетение за вреди може да се търси, когато са налице кумулативно следните предпоставки:

- ✓ вреда;
- ✓ причинно-следствена връзка;
- ✓ неправомерност;
- ✓ вина.

ВРЕДА. Съществуват различни видове вреди. Различаваме претърпени загуби и пропуснати ползи. Действителната вреда се нарича претърпяна загуба. Пропуснатата полза е неосъществено увеличаване на имуществото вследствие на

претърпяната вреда и се компенсирана само при сериозна вина (умисъл и съзнавана непредпазливост). При бизнес отношения обаче се дължи винаги и възстановяване на изгубената печалба.

ПРИЧИННО-СЛЕДСТВЕНА ВРЪЗКА.

Причинно-следствената връзка се определя спрямо формулата *condition sine qua non*, т.е. условие, без което вреда не би настъпила. Това означава, че ако се изключи дадено неправомерно деяние, вредата би отпаднала. В такъв случай е налице

причинна зависимост между поведението на извършителя и настъпването на вредата.

НЕПРАВОМЕРНОСТ. Неправомерност е нарушение на законово определените норми в резултат на посягане на основни правни блага (живот, собственост, здраве, лична сфера, чест) или неспазване на общоприетите морални принципи. Същевременно неправомерно е и всяко нарушение на договор. В случай на имуществени вреди е необходимо да се докаже връзката между неправомерното действие и настъпилата вреда, т.е., че нарушената правна норма има за цел да предотврати именно такива щети.

ВИНА. Вината винаги е субективна. Умисъл или съзнавана непредпазливост (самонадеяност) се окачествяват като сериозна вина, а небрежността – като по-лека форма на вина.

ДЕЛИКТНА И ДОГОВОРНА ОТГОВОРНОСТ ЗА ВРЕДИ.

В правото се прави разлика между деликтна и договорна отговорност за вреди. При последната потърпевшият е в по-изгодна позиция, тъй като законът му предоставя повече права. Имуществените вреди (те не са свързани с нарушение на основни субективни права) следва също да бъдат възстановени.

При обезщетението за вреди на първо място се прилага принципът за възстановяване на първоначалното състояние, като в отделни случаи може допълнително да бъде изисквана финансовата равностойност.

Искът за обезщетение трябва да бъде предявен до три години от установяването на вредата и извършителя, в противен случай давностният срок изтича. В трудовото право са предвидени по-кратки давностни срокове. ■

Schadenersatzrecht

ADVOKAT MMAG. ANELIA PASKALEVA
0650/861 72 84

Grundsätzlich trägt jeder, der einen Schaden erleidet, den Schaden selbst. In Ausnahmefällen kann ein Schaden einer anderen Person zugeschrieben werden und diese kann zum Ersatz verpflichtet werden. Das Schadenersatzrecht regelt in welchen Fällen dies möglich ist.

Es müssen immer folgende Voraussetzungen kumulativ vorliegen:

- ✓ Schaden,
- ✓ Kausalität,
- ✓ Rechtswidrigkeit,
- ✓ Verschulden.

SCHADEN. Beim Schaden wird zwischen positiven Schaden und entgangenem Gewinn unterschieden. Der

wirkliche, real erlittene Schaden wird als positiver Schaden bezeichnet. Werden hingegen nur künftige Erwerbchancen beeinträchtigt, und somit noch kein realer Schaden eingetreten ist, handelt es sich um den entgangenen Gewinn.

KAUSALITÄT. Sollte der Schaden entfallen, wenn man sich das rechtswidrige Verhalten wegdenkt, so ist das Verhalten des Schädigers kausal für den Schadenseintritt verantwortlich und somit ist die Voraussetzung der Kausalität erfüllt.

RECHTSWIDRIGKEIT. Bei Schadenersatzansprüchen wird ein Rechtswidrigkeitszusammenhang verlangt. Dies bedeutet, dass für rechtswidrig verursachte Schäden gehaftet wird, wenn die über-

tretenen Norm den Eintritt gerade dieser Schäden verhindern sollte.

VERSCHULDEN. Verschulden ist immer subjektiv zu beurteilen. Vorsatz und grobe Fahrlässigkeit nennt man grobes Verschulden, während leichte Fahrlässigkeit leichtes Verschulden darstellt.

Allgemeine Schadenersatzansprüche müssen innerhalb von drei Jahren, ab Kenntnis von Schaden und Schädiger gerichtlich geltend gemacht werden, andernfalls gelten sie als verjährt. Zu beachten ist, dass z.B. im Arbeitsrecht kürzere Verjährungsfristen gelten. Primär gebührt immer Naturalrestitution – die Wiederherstellung des vorigen Zustandes ohne Schaden; subsidiär kann auch eine monetäre Abfindung verlangt werden. ■

Старите къщи на Ковачевица
Die alte Häuser von Kovachevitsa

Ковачевица

Родопското село, в което времето е спряло

ЕЛИЦА ЦЕНОВА

Скътана високо в Западните Родопи, Ковачевица блажено тъне в своята каменна тишина. Тя е последното село по 24-километровия път от Гоце Делчев. Там, където асфалтът свършва, започват калдъръмените улички на уникалния архитектурно-исторически резерват, който от 1977 г. е под закрилата на ЮНЕСКО.

КОВАЧЕВИЧЕСКИ КЪЩИ.

В селото има около 100 къщи, изградени в типичен ковачевически стил. „Няма много за правене тука“, обяснява причината за пустите дворове в селото възраствана жена. Но пък в тази смълчаност е и част от магията на Ковачевица. Тесните улички и надвисналите над тях постройките са запазили автентичната атмосфера на селището. За първи път виждам възрожденски къщи на по 3-4 етажа – строени, красиви, строени с мерак. Покривите им са от големи каменни плочи и почти се докосват един друг. Местните разказват, че навремето така

са градени, че възкачи ли се човек отгоре, може от къща на къща от долния, та чак до горния край на селото да стигне.

МИНАЛО. Със своето килийно и светско училище Ковачевица е била голям просветен и културен център в региона, а църквата „Св. Никола“ с високата бяла камбанария е привличала християните през XVIII-XIX век.

През 50-те години на миналия век обаче жителите масово напускат селото и днес са останали около двадесетина човека, които предлагат гостоприемните си домове на туристи. ■

БЪЛГАРСКИЯТ ХОЛИВУД

Живописната природа и запазеният дух на селото го превръщат в естествен декор за някои от най-известните български филми. Тук са заснети повече от 20 продукции като сред тях са „Мера според мера“, „Мъжки времена“, „Бяла тишина“.

Kovachevitsa

Das Dorf im Rhodopen Gebirge, wo die Zeit stehen geblieben ist

ELITSA TSENOVA

Hoch im westlichen Rhodopen Gebirge verborgen liegt das Dorf Kovachevitsa friedlich und in Stille. Es ist das letzte Dorf auf dem 24 km langen Weg von Gotse Deltschev. Dort, wo der Asphalt endet, beginnen die gepflasterten Gassen des einzigartigen historischen Architekturreservates, das seit 1977 unter dem Schutz der UNESCO ist.

DIE HÄUSER. Im Dorf gibt es rund 100 Häuser, die im typischen Stil des Dorfes erbaut sind. „Es gibt hier nicht viel zu tun“, teilt eine alte Frau mit, und erklärt damit die vielen leerstehenden Höfe im Dorf. Aber genau diese Stille ist Teil des Zaubers von Kovachevitsa. Die engen

Gassen mit den überkragenden Stockwerken haben die authentische Atmosphäre des Ortes bewahrt. Ich habe zum ersten Mal 3 und 4-stöckige Häuser aus der Zeit der bulgarischen Wiedergeburt gesehen – schlank, schön und mit Lust gebaut. Ihre Dächer sind aus großen Steinplatten und berühren einander fast. Die Einheimischen erzählen, dass die Häuser seinerzeit so errichtet wurden, damit man über die Dächer vom unteren ans obere Ende des Dorfes gelangen kann.

VERGANGENHEIT. Mit seiner Kloster- und weltlichen Schule war Kovachevitsa ein großes Kulturzentrum der Aufklärung in der Region. Davon zeugt auch die Kirche St. Nikola mit ihrem hohen weißen Glockenturm die Christen im 18. und 19. Jhd. anzog.

In den 50er-Jahren des vorigen Jahrhunderts verließen jedoch die meisten Einwohner das Dorf. Heute sind ungefähr 20 Menschen geblieben, die ihre gastfreundlichen Häuser Touristen anbieten. ■

DAS BULGARISCHE HOLLYWOOD

Die malerische Natur und der bewahrte Geist des Dorfes verwandeln es in ein authentisches Dekor, für einige der berühmtesten bulgarischen Filme. Hier wurden mehr als 20 Produktionen gedreht, darunter „Măzhki wremena“ („Männerzeiten“) und „Byala tischina“ („Weiße Stille“).

Поглед от високо
Ein Blick von oben

Безкрай, който спира дъха
Afenberaubende Weite

Шьокъл: планина до града

И Грац си има
Витоша

НЕЛИ КАЙЛ

Само на 20 км от столицата на Щирия Шьокъл е сред най-обичаните места за отмора на жителите на Грац.

Още през 1601 г. Йоханс Кеплер изкачва върха (1445 м), а през 1931 г. австрийският пионер в ракетните технологии Фридрих Шмидъл изстрелва оттам първата пощенска ракета в света. Тя пренася около 100 писма до селцето Св. Радегунд, намиращо се в полите на върха.

За да се изкачите нагоре, може да вземете кабинков лифт. След това поемете по маркирана пътека на запад към „Семриахския“ Кръст, откъдето се разкрива гледка към Роте Ванд и Хохшваб. Заслужава си да отидете и до източния връх не само заради живописния пейзаж, но

и заради парапланеристите, възползващи се от погътния вятър. С малко подготовка в предлаганите курсове може и вие да видите местността от птичи поглед. В хижите, разположени на платото на върха, може да се насладите на топло ястие или вкусен десерт. А в „Алпенгастхоф“ опитайте шнапс от вишна или тинтява, приготвен от корените на алпийското цвете. Влакчето на вещиците, с което достигате скорост до 40 км/ч, е любима атракция за малки и големи.

От края на XIX век до началото на Втората световна война много унгарски аристократи, привлечени от лечебния въздух и минералната вода, са били чести посетители в Св. Радегунд. Част от минералните изворчета, сгушени край пътеките на Шьокъл, носят имената на известни дами от курорта, а до едно от тях с дарения на унгарски гости е издигната статуята на Светата Мадона. ■

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА СПОРТ ПРЕЗ ЗИМАТА

На връх Шьокъл има 7 писти, като най-дългата е 476 м. Те са с лека и средна трудност и са подходящи за деца и начинаещи. Дневната карта за възрастни струва 18,80 евро.

Schöckl: der Hausberg der Stadt

Auch Graz hat sein
Vitosha*

NELI KAIL

Nur 20 km von der steirischen Landeshauptstadt entfernt ist der Schöckl eines der beliebtesten Erholungsgebiete der Grazer. Schon Johannes Kepler stand 1601 auf seinem Gipfel (1445 m.). 1931 startete der österreichische Raketenpionier Friedrich Schmiedl auf dem Schöckl die erste Postrakete der Welt. Sie transportierte ungefähr 100 Briefe nach St. Radegund, das am Fuß des Hausberges liegt.

Auf den Berg hinauf führt heute eine Seilbahn. Ein Stück westlich der Station gelangt man zum Semriacher Kreuz, von wo man zur Roten Wand und zum Hochschwab sehen kann. Es lohnt sich ebenfalls zum Ostgipfel zu gehen, nicht nur wegen der herrlichen Aussicht, sondern auch wegen der Paragleiter, die dort den Rückenwind zum Starten nützen. Mit ein bisschen Vorbereitung, mit Hilfe der - vor Ort - angebotenen Kurse, kann die Umge-

bung aus der Vogelperspektive erkundet werden. Die Gasthäuser auf dem Gipfelplateau locken mit warmen Speisen oder einem guten Dessert. Im „Alpengasthof“ gibt es Wechsel- oder Enzianschnaps, der aus den Wurzeln der Alpenblume gemacht wird. Ein Anziehungspunkt für Kinder und Erwachsene ist die Sommerrodelbahn Hexenexpress, mit der Geschwindigkeiten bis 40 km/h möglich sind.

Vom Ende des 19. Jahrhunderts bis zum Zweiten Weltkrieg besuchten viele Gäste aus der ungarischen Oberschicht St. Radegund, von der guten Luft und den Mineralquellen angelockt. Manche Quellen auf den Wanderwegen sind nach berühmten Damen des Kurorts benannt. Neben einer von ihnen wurde mit Spenden der ungarischen Gäste die Statue der Ungarischen Madonna errichtet. ■

WINTERSPORTMÖGLICHKEITEN

Auf dem Schöckl gibt es 7 Pisten, die längste von ihnen ist 476 m. lang. Sie sind von leichtem und mittlerem Schwierigkeitsgrad und sind für Kinder und Anfänger geeignet. Die Tageskarte für Erwachsene kostet 18,80 Euro.

* Hausberg von Sofia

Коледни ухания от кухнята на баба

Кулинарна разходка из
Австрия и България

СВЕТОСЛАВА ТОДОРОВА

Още не знаете къде ще празнувате коледните и новогодишните празници? Може би в България, а може би в Австрия? Нямате дори време да планирате празничните трапези? За да ви заредя с нужната доза настроение, ще открехна съвсем леко вратата на моята кухня и ще усетите аромата на прясно изпечени вкусотиини. Ммм, ванилия, лимон, дафинов лист... Представете си, че вече е Коледа, а вие сте в кухнята на баба.

**АКО СТЕ НА ГОСТИ НА
БЪЛГАРСКАТА СИ БАБА...**

...за Бъдни вечер ще спазите традицията да се приготвят нечетен на брой постни ястия. Това включва топла питка, сладък ошав, малки лозови сарми, пълнени чушки с боб, сварено жито, леща. Преобладаващите зърнени култури, съдържащи кълнове, символизират началото на живота.

...за Коледа ще има по-богата и разнообразна трапеза. Независимо дали е печено прасенце с гарнитура от зеле или пълнена пуйка със златиста коричка, месото е в основата на програмата, допълнена с други традиционни вкусотиини като печени картофи на фурна

Weihnachtsdüfte aus Omas Küche

Kulinarischer Spaziergang durch
Österreich und Bulgarien

SVETOSLAVA TODOROVA

Sie wissen es noch nicht, wo Sie Weihnachten und Silvester verbringen werden? Vielleicht in Bulgarien oder doch in Österreich? Sie haben keine Zeit, um die feierlichen Tafeln zu planen? Um Sie mit der notwendigen Dosis Stimmung aufzuladen, öffne ich ein bisschen die Tür meiner Küche, damit Sie den Duft frischgebackener Leckereien spüren. Mmm, Vanille, Zitrone, Lorbeerblatt... Stellen Sie sich vor, es ist schon Weihnachten, und Sie sind in der Küche Ihrer Großmutter.

WENN SIE BEI IHRER BULGARISCHEN OMA ZU BESUCH SIND... am Heiligen Abend

pflegt man die Tradition und bereitet eine ungerade Anzahl von Fastengerichten zu. Darunter auch warmes Rundbrot, süßes Dörrobst, kleine Weinblattrouladen, mit Bohnen gefüllte Paprikas, gekochten Weizen, Linsen, etc. Die Getreidekulturen, die gerade keimen, symbolisieren den Beginn des Lebens.

...zu Weihnachten ist die Tafel reichlicher und abwechslungsreicher gedeckt. Unabhängig davon, ob Schweinebraten mit Kraut oder gefüllte Pute mit goldener Kruste, das Fleisch ist die Basis des Menüs, das mit anderen traditionellen Leckereien wie Bratkartoffeln und Kapamà (ein Gericht mit Hühner-, Schwein- und Rindfleisch) ergänzt wird. Zum Nachtisch erwartet Sie ein Kürbisstrudel, der auf der Zunge

и капама. За десерт ви очакват топящ се в устата тиквеник и баклава с много орехи и захарен сироп. Вашата баба позволява ли ви да топнете пръст в готовото лакомство?

...за Нова година ще търсите късметчета в баница или питка с изненади. На когото се падне паричката, ще бъде късметлия през следващата година. Но баба ви, разбира се, е предвидила по нещо за всеки: дряново клонче за здраве, копче за работа, листчета с пожелания за пътувания и нови преживявания.

АКО СТЕ НА ГОСТИ НА АВСТРИЙСКАТА СИ БАБА...

...за Коледа ще опитате риба. За възрастните обикновено тя се приготвя с ориз, а за децата – с любимата им картофена салата. За всички има гарнитура от смесени зеленчуци и шункови ролета. Братвурстът е специалитетът на вечерта, от който ще си оближете пръстите. Гарнитурата към него може да бъде като тази на българската ви баба – зеле.

Ако сте извън столицата, братвурстът ще бъде заменен със сочен екзотичен дивеч, чието месо съдържа идеално количество енергия за тежката зима. Десертът също е неустоим: аромат на канела и ванилия се носи от тавата с щрудел, линцер торта и курабии.

...за Нова година австрийската ви баба ще отдели специално време и усилия за приготвяне на разнообразни сладки. Можете да усетите топящия се топъл вкус на фондю, хрупкави ябълкови курабии, пухкави амарето мъфини и гордостта на всяка австрийска домакиня – торта „Сахер“.

Размечтахте ли се? Сега ще затворя обратно вратата на моята кухня и ще ви оставя да решите къде да прекарате празниците.

А защо пък да не съберете двете си баби заедно? Така всяка от тях ще обогати рецептите си, а вие няма да пропуснете нито една вкусотийка. ■

zergeht und Baklavà mit reichlich Nüssen und Zuckersirup. Erlaubt Ihnen Ihre Oma, schon vorher ein bisschen von den Leckerbissen zu naschen?

...zu Silvester versteckt man Glücksbotschaften in einer Bânitsa oder in einem Rundbrot mit Überraschungen. Wem die Münze zufällt, der wird der Glückspilz im nächsten Jahr sein. Ihre Oma hat jedoch natürlich für jeden etwas vorgesehen: Ästchen des Kornelkirschaums für Gesundheit, ein Knopf für Arbeit, Zettelchen mit guten Wünschen für Reisen und neue Erlebnisse.

WENN SIE IHRE ÖSTERREICHISCHE OMA BESUCHEN...

gibt es zu Weihnachten Fisch. Der Klassiker in Wien, Niederösterreich und Oberösterreich ist der gebackene Karpfen. Für die Erwachsenen wird dieser üblicherweise mit Reis zubereitet, und für die Kinder – mit ihrem Lieblingserdäpfelsalat. Die Bratwurst ist die Spezialität des Abends in Regionen wie Kärnten und Vorarlberg. Sie werden sich sicher danach die Finger lecken. Die Beilage dazu

kann Kraut sein – wie bei Ihrer bulgarischen Großmutter. Falls Sie sich am Heiligen Abend in Tirol befinden, wird der Fisch oder die Bratwurst durch saftiges exotisches Wild ersetzt, dessen Fleisch den idealen Energiewert für einen harten Winter enthält. Der Nachtisch ist auch unwiderstehlich: Zimt- und Vanilleduft weht vom Backblech her, vom Strudel, Linzer Torte und Keksen.

...zu Silvester nimmt sich Ihre österreichische Großmutter speziell Zeit und Mühe, um allerlei Süßigkeiten zuzubereiten. Man kann den deftigen Geschmack von Fondue probieren, knusprige Apfelkekse, flaumige Amaretto Muffins sowie den Stolz jeder österreichischen Hausfrau: die Sachertorte.

Sind Sie ins Träumen geraten? Jetzt schließe ich die Tür meiner Küche und lasse Sie entscheiden, wo Sie die Feiertage verbringen.

Und warum denn nicht beide Omas zusammenbringen? Auf diese Art und Weise bereichert jede von ihnen ihre Rezepte, und Sie verpassen keine Leckerei. ■

Българската перла в Атон

Манастирът „Св. Георги Зограф“ – хранилище на българската култура

ДИМИТЪР ДУНКОВ

Величественият български манастир „Св. Георги Зограф“ се издига на 132 метра над морето, в средата на северозападния край на Атон (Света гора), най-източният от трите ръкава на Халкидическия полуостров. Поради отдалечеността си и от двата бряга „Зограф“ се е славил като „истински манастир“, скрит от мирски погледи. Сега той е на девето място в йерархията на 20-те светогорски обители.

ЛЕГЕНДИ И ИСТОРИЯ.

Според златописаната „Сводна грамота“, апокриф от XVI-XVII в., манастирът е основан през 919 г. от трима братя от Охрид – Мойсей, Аарон и Иван. Тъй като не могли да се споразумеят на кой светец да бъде посветен, те поставили в съборната църква (Католикон) дъска и отправили молба за небесен знак. На следващия ден с изумление видели, че на дъската се е изобразила не-

ръкотворно иконата на „Св. Георги Победоносец“. Нарекли светата обител „Изограф“ (гр. – tou eizographou), т.е. на „самоизобразилия се“ живописец.

За разлика от легендата историческите данни сочат, че през 972 г. монах на име Георгиос Зографос е подписал първия устав на Атон, т.нар. Типикон на император Йоан Цимисхи. По това време Георгиос не е бил игумен, но около него са започнали да се събират монаси и така постепенно бил основан манастирът. Най-вероятно според практиката при именуването на повечето атонски манастири той е получил името на своя основател – Георги Зограф.

ДАРИТЕЛИ. През вековете манастирът се е утвърждавал като значим духовен и културен център на православие и е успявал да се въздигне след разрухи благодарение на своите ктитори. Владетели, търговци и поклонници от България, Византия, Сърбия, Влашко, Молдова и Русия са дарявали за „Св. Георги

Зограф“. Сред най-щедрите покровители са били „благочестивият и благоверен цар на българите и гърците“ Иван Асен II, неговият син Коломан, царете Иван Александър и Иван Шишман, император Андроник II Палеолог. В трудните за манастира XV и XVI век от голяма помощ са влашките воеводи: Стефан III Велики, дарил една от трите чудотворни икони на „Св. Георги“, разширил пристана и построил там кула; Йоан Богдан, построил трапезарията за почти 200 монаси; Александър Аллея, дарявал на манастира по 5000 гроша годишно. Землища, литургични книги, църковни одежди и утвар получавали „Св. Георги Зограф“ и от руските царе Иван IV Грозни, Алексей Михайлович и неговия син Фьодор Алексеевич. През 1835 г. цар Николай II възстановява правата на „Зограф“ върху землището му в Бесарабия и дарява 400 000 рубли. Със средства на българските търговци Хаджи Вълчо и Хаджи Петко се построяват т.нар. Банско крило на манастира (1758), църквата „Успение Богородично“ (1764), съборната църква „Св. Великомъченик Георги“

(1801). Най-големи дарения в следосвобожденска България е правил цар Борис III.

След половинвековно забвение по време на тоталитарния режим в България днес в манастира отново се извършват строителни и реставрационни работи. „Българите обичат своя манастир, работят за него, даряват го!“ – блясват очите на архонтарика. „Ето преди седмица един българин от Италия, шофьор на ТИР, дари 1000 евро и ще си купим нова пералня. А един руснак ни подари нова „Тойота!“ – развълнуван допълва той. Сегашното българско правителство е отделило два и половина милиона лева за светата обител. ■

БЛАГОТВОРИТЕЛЕН КОНЦЕРТ

Обновлението на „Зограф“ ще продължи дълго и ще изисква още много средства и доброволен труд.

През пролетта с писателя Димитър Динев и музикантите Александър и Константин Владигерови бяхме на поклонение на Света гора. Тогава у нас се роди идеята да направим благотворителен концерт и събраните средства дарим на „Св. Георги Зограф“.

Надяваме се, че с подкрепата на списание А4 и неговите читатели ще можем да осъществим тази своя идея и така да дадем своята лепта за светилника на българската духовност и култура.

Хоро се вие

Български ритми във Виена

НЕЛИ КАЙЛ

Танцовата група „Китка“ вече осем години пали искри в душите на малки и големи с българските народни ритми. Няколко жени са в основата на създаването ѝ.

Като дете Бойка Анастасова получава от баба си подарък бръчник – традиционна надиплена пола, част от народната носия. Година наред дрехата остава прилежно прибрана, а Бойка се надява все някога да облече скъпия спомен. Детската ѝ мечта се сбъдва, когато заедно с приятелки създава група за български народни танци във Виена.

През 2004 г. на празничния концерт по повод националния празник 3 март в БКИ „Дом Витгенщайн“ Бойка Анастасова и Темуужка Новачкова, вдъхновени от неповторимостта на българските ритми, подхващат народни танци. Така се заражда идеята да се създаде танцова група. След по-малко от месец двете приятелки заедно с Галя Милева (хореограф), Валя Дряновска (помощник-хореограф) и още няколко

любители намират зала и започват да се събират редовно, за да танцуват. Новината за групата се разпространява бързо от уста на уста и броят на желаещите расте. Сред тях има и австрийци, заплениени от динамиката на българските хора. Създаденото през 2008 г. сдружение „Български ритми“ представлява юридически танцовата група и организира курсове за начинаещи и напреднали, които се посещават от повече от 70 човека.

Първата сценична проява на „Китка“ е през 2007 на фестивала „Мулти Култи“ в Брун ам Гебирге, Долна Австрия. За следващите изяви танцьорката Здравка Кръстанова ушива носии за членовете на групата. Публиката винаги посреща с ентузиазъм любителите танцьори както на благотворителни събития, така и на концертите в Чехия, Унгария и Италия.

За Нова година и в началото на лятото сдружението организира събирания, които са повод да се изиграе кръшно хоро, да се опита любимото ястие, да се срещнат добри приятели или да се завържат нови познанства. ■

Mitten im Tanz

Bulgarische Rhythmen in Wien

NELI KAIL

Schon seit acht Jahren begeistert die Tanzgruppe „Kitka“ Kinder und Erwachsene mit bulgarischen Folklore-Rhythmen. Den Anfang machte eine kleine Gruppe von Gleichgesinnten und Freundinnen.

Als sie noch ein Kind war, bekam Boyka Anastassova als Geschenk von ihrer Großmutter einen Brätschnik – einen plissierten Rock, der ein Teil der bulgarischen Tracht ist. Viele Jahre blieb der Rock sorgfältig weggeräumt und Boyka träumte davon, irgendwann das wertvolle Erinnerungsstück anzuziehen. Ihr Kindheitstraum ging in Erfüllung, als sie und ein paar Freundinnen in Wien eine Gruppe für bulgarische Volkstänze gründeten.

Im Jahr 2004, beim Festkonzert anlässlich des Nationalfeiertags (3. März) im bulgarischen Kulturinstitut Wittgenstein, inspirierten die einzigartigen bulgarischen Folklore-Rhythmen Boyka Anastassova und Temenujka Novatschkova, sich mit bulgarischen Volkstänzen zu beschäftigen. So entstand die

Idee, eine Tanzgruppe zu gründen. In weniger als einem Monat fanden die zwei Freundinnen, zusammen mit Galja Mileva (Choreographin), Valja Drjanovska (Assistentin) und ein paar weiteren Begeisterten, einen Saal und begannen sich regelmäßig zum Tanzen zu treffen. Der 2008 gegründete Verein „Bulgarische Rhythmen“ repräsentiert juristisch die Tanzgruppe „Kitka“ und organisiert Kurse für Anfänger und Fortgeschrittene, mit insgesamt über 70 Teilnehmern.

Der erste Bühnenauftritt von „Kitka“ war 2007 beim Festival „Multi-Kulti“ in Brunn am Gebirge in Niederösterreich. Die Trachten für die nächsten Auftritte nähte die Tänzerin Zdravka Krastanova. Das Publikum zeigt sich jedes Mal begeistert von den Amateurtänzern, sei es bei Benefizveranstaltungen oder bei den Konzerten in Tschechien, Ungarn und Italien.

Im Advent und am Anfang des Sommers organisiert der Verein Veranstaltungen, bei denen man einen schnellen Horo tanzen, von der Lieblingspeise kosten, gute Freunde treffen und neue Bekanntschaften machen kann. ■

ПРАЗНИЧЕН КАЛЕНДАР ЗА НОЕМВРИ И ДЕКЕМВРИ 2012/FEIERTAGE NOVEMBER UND DEZEMBER 2012

БЪЛГАРИЯ

- 01.11. Ден на народните будители
- 08.11. Архангелов ден – Ангел, Михаил, Гаврил, Ангелина, Михаела
- 30.11. Андреев ден – Ан-

- дрей, Адриана
- 04.12. Св. Варвара – Варвара, Варя, Варадин
- 06.12. Св. Никола – Николай, Николина, Ненка, Нина
- 20.12. Игнажден – Пламен, Пламена, Огнян, Игнат

- 24.12. Бъдни вечер
- 25.12. Коледа – Христо, Божан, Христина, Кристиан, Радко
- 27.12. Стефанов ден – Стефан, Стефана, Венцислав, Стоянка, Таня

АВСТРИЯ

- 01.11. Allerheiligen
- 06.12. Nikolaus
- 08.12. Maria Empfängnis
- 24.12. Heiliger Abend
- 25.12. Christtag
- 31.12. Silvester

Херминаторът на белите писти

Херман Майер – воля за победа

ФАКТИ

* Роден на 7 декември 1972 г. в Алтенмаркт им Понгау, Австрия

* Двукратен олимпийски шампион от олимпиадата в Нагано през 1998 година и трикратен световен шампион от Вейл 1999 и Бормио 2005

* 54 победи за Световната купа – второто място в историята на алпийските ски след Ингемар Стенмарк

* Стилът му на каране е определян като „агресивен, силов, ефектен и на ръба на безумието“.

ДОНИКА ДРЕНЧЕВА

На 24 август 2001 г. австрийската телевизия прекъсва предава-

нията си, за да съобщи новината за тежката

катастрофа на обичания от всички ски шампион Херман Майер. Лекарите не крият опасенията си от ампутация на

крака и се надяват скиорът да проходи. Само 11 месеца по-късно той печели супергигантския слалом в Китцбюел и сребърен медал на световното първенство.

ЛИЦА
ОТ АВСТРИЯ

победа, но и свръхчовешката му воля го превръщат в идол на хиляди хора по света. В началото на кариерата си той работи като помощник-зидар през лятото и ски инструктор през зимата. Победният му марш по световната ски сцена започва през 1996 г.

На олимпиадата в Нагано през 1998 г., само няколко дни след тежко падане и безброй натъртвания в скоростното спускане, Майер излиза на старта и печели златния медал в супергигантския и гигантския слалом. Заради жестоката катастрофа с мотор пропуска целия сезон на 2001 г., но след победоносното завръщане през 2004 г. триумфира със Световната купа за четвърти път в кариерата си. Поредната контузия в коляното през март 2009 обаче се оказва решаваща и

Webster
UNIVERSITY

Accredited in the US and Austria

Bachelor • Master • MBA

Art/Visual Culture
Business and Management
International Relations
Media Communications
Psychology

The American University with a Global Perspective

Austria • China • Switzerland • Thailand • The Netherlands • United Kingdom • USA

Webster University Vienna - Private University
Berchtoldgasse 1, 1220 Vienna, Austria
+43 1 269 92 93-0

Apply now!

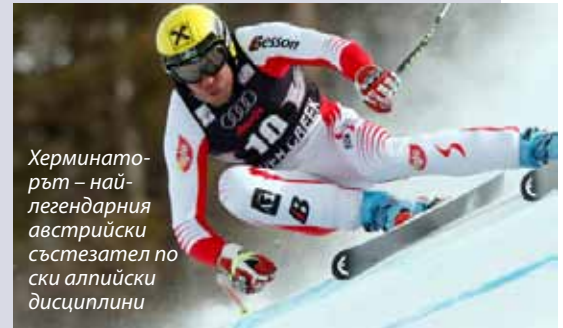
Five starting dates per year.

Are you interested in an international career?

At Webster you can travel the world while studying for your degree.

www.webster.ac.at

Едва ли някой си е представял, че „безперспективният“ и изключен от ски академията петнадесетгодишен Херман Майер ще се превърне в Херминатора – най-легендарния австрийски състезател по ски алпийски дисциплини. Не само неговата упоритост и желание за

Херминаторът – най-легендарния австрийски състезател по ски алпийски дисциплини

на 13 октомври същата година 36-годишната ски легенда обявява края на състезателната си кариера. ■

СЪСТЕЗАНИЕТО НА МОЯ ЖИВОТ

Увлекателно под формата на дневник Херман Майер разказва за началото на спортната си кариера и своята любов към скиите. Големият състезател говори откровенно за преживяната болка след тежката катастрофа и надеждата, която го крепи в трудните стъпки към триумфалното завръщане на белите писти.

BÜCHER

Die unfruchtbare Witwe

Boyka Asiwowa

330 Seiten
Dittrich Verlag

Boyka Asiwowa's Roman porträtiert im Mikrokosmos einer bulgarischen Kleinstadt den Makrokosmos des Balkans. Mit ihren einfühlsamen Beschreibungen von Bulgaren, Türken, Pomaken (muslimischen Bulgaren) und Albanern zeichnet sie ein Bild einer multiethnischen Gesellschaft, die in Frieden, wenn nicht notwendigerweise Harmonie, zusammenlebt und zusammen leidet. Die Geschichte spielt in den Jahren nach dem Ersten Weltkrieg in einer Kleinstadt im Piringebirge in Südwestbulgarien.

BÜCHER

Teufelszwirn

Christo Karastojanow

500 Seiten
Dittrich Verlag

Das bislang bedeutendste Werk von Christo Karastojanow ist die Trilogie „Teufelszwirn“. Die Handlung spielt in einer Kleinstadt vor dem Hintergrund der für Bulgarien traumatischen Jahre 1923/24. Die Politik einer sozialen Marktwirtschaft, maßvoller gesellschaftlicher Reformen und der Aussöhnung mit Serbien durch den damaligen Premier Stambouliski hatte zu einem wirtschaftlichen Aufschwung geführt, aber auch zu einer unversöhnlichen Opposition seitens konservativer Kreise. Der Mord an Stambouliski im Jahr 1923 stürzte das Land in ein Chaos und in eine Orgie von Gewalt. Karastojanow erzählt die miteinander verknüpften Geschichten einer Reihe von Bürgern in einer Provinzstadt, die – oft ohne es zu wollen – in den Strudel der Ereignisse mitgerissen werden.

„Мечтата на дете“ пристигна в София

Уникална картина събира средства за SOS Kinderdorf

БОРИС КОСТАДИНОВ

Краят на септември, галерия Credo Bonum в центъра на София. В неочаквано топлия ден тя беше изпълнена с цветя, звън от чаши и посетители, любопитни да видят нещо ново за българската сцена.

Новото е, че известната виенска Rearte Gallery представя в София голям проект на йордански артист. Това международно сътрудничество е плод на благородна инициатива, за която А4 вече писа. Става дума за Dream of a Child – благотворителен проект на Абд А. Масуд в сътрудничество с SOS Kinderdorf.

Уникалната дълга 13 м картина е нарисувана от Абд с цел да събере средства за деца без родители в Йордания. След като произведението

обиколи галерии в Швейцария, Австрия, Франция, Унгария и Словения, авторът пожела последната изложба да бъде в България.

За целта виенската му галерия се свърза с фондация Credo Bonum в София и с куратора ѝ г-жа Светлана Куюмджиева, която веднага откликна на предложението. След това в инициативата се включиха и д-р Хасан Бармауи – почетен консул на Кралство Йордания в България, и г-н Пламен Стоянов – председател на SOS Kinderdorf за България. ■

Д-Р БАРМАУИ:

„Много е хубаво да видиш как различни институции от различни страни бързо се обединяват около нещо толкова благородно – да помогнем на нашите деца. Тези, на които разчитаме за един подобър утрешен ден. Тези, на които се надяваме да изградят един свят без национални, религиозни или политически конфликти.“

СПОРТ И ЗАБАВЛЕНИЕ

Просторен, светъл, многоизмерен, цветен и ултрамодерен – това е новият „Бoulder бар“, който ще бъде открит в началото на ноември в 20-и район на Виена.

Зад идеята стои екипът на австрийската фирма boulderbar, която се стреми да отговори на нарастващото търсене на центрове за спорт и забавления. В голямото хале (800 кв.м) любителите на катеренето ще намерят 600 кв.м боулдъри с различни нива на трудност, подходящи както за начинаещи, така и за любителите на по-екстремни преживявания. Максималната им височина е 4,5 м, което

означава, че човек може да се катери без осигурителни въжета.

Проектирането и изграждането на съоръжението е дело на българската компания „Уолтопия“ с представителство във Виена, която в световен мащаб е най-силната марка стени за катерене. „Боулдърите са произведени в завода ни в град Летница и се монтират на място от

наш технически екип“, разказа специално за А4 управителят на „Уолтопия“ - Австрия, Цветомир Бонев.

Посетителите на боулдър бара имат на разположение

още стилно кафе, магазин и безжичен интернет – повече от достатъчно за приятно прекарване на свободното време.

За повече информация: www.boulderbar.net

ЧИМКИ/ФОТОС www.dittrich-verlag.de, www.walltopia.com, www.walltopia.com, www.walltopia.com

ПРЕДСТОЯЩИ СЪБИТИЯ/VERANSTALTUNGEN

WAS: Europäischer Monat der Fotografie 2012 – „Unbefleckte Ansichten zur artistischen Fotografie“

WANN: 30. 10. – 30. 11.

WO: 1030 Wien, Parkgasse 18, Bulgarisches Kulturinstitut, „Haus Wittgenstein“, Galerie „Parterre“

WAS: 9. KlezMORE Festival Vienna

WANN: 03. – 18. 11.

WO: Wien

INFO: www.klezmore-vienna.at

WAS: CHICA DANCE - Wie das Leben so

tanzt... (der erste World Dance Theater)

WANN: 25. 11.

WO: Theater Akzent, 1040 Wien, Theresianumgasse 18

WAS: Internationales Clownfrauenfestival, Kosmos Theater

WANN: 30. 11. – 08. 12.

WO: 1070 Wien, Siebensterngasse 42

INFO: www.kosmostheater.at

WAS: Wiener Christkindelmarkt 2012

WANN: 17. 11. – 24. 12.

WO: 1010 Wien, Wiener Rathaus

WAS: Der traditionelle Weihnachts-

markt im Linzer Volksgarten

WANN: 17. 11. – 24. 12.

WO: 4040 Linz, Linzer Volksgarten

WAS: Historischer Salzburger Christkindlmarkt

WANN: 22. 11. – 26. 12.

WO: 5020 Salzburg, Julius-Raab-Platz 1

WAS: Advent in Graz

WANN: 23. 11. – 24. 12.

WO: 8010 Graz, Innenstadt und Mariatrost

WAS: Adventsmarkt Innenstadt

Klagenfurt

WANN: 24. 11. – 24. 12.

WO: 9020 Klagenfurt am Wörthersee, Neuer Platz

WAS: Winterfest 2012 – Festival für

zeitgenössische Circuskunst

WANN: 29. 11. – 31. 12.

WO: Volksgarten Salzburg

WAS: WeihnachtsQuartier 2012

WANN: 30. 11. – 02. 12.

WO: 1070 Wien, Museumsplatz 1,

Freiraum quartier21 INTERNATIONAL,

Arena21, Ovalhalle

INFO: www.weihnachtsquartier.at

WAS: „Nabucco“, Verdi. Mit Apostol

Milenkov, Operntheater L.E.O.

WANN: 6., 9., und 17. 12.

WO: 1030 Wien, Ungargasse 18

MORE INTERNATIONAL

Open House Theatre

Любителите на англоезичния театър вече имат възможност да закупят билети за първата постановка на новосъздадения Open House Theatre. В началото на декември в KIP Teather im Cafe Prückel трупата ще открие първия си сезон с „Коледна песен“ на Чарлс Дикенс. Историята за чичко Скруч не е избрана случайно – през 2012 г. се отбелязват 200 години от рождението на големия английски писател. През следващите месеци международната трупа ще предложи на почитателите си класически и модерни пиеси като адаптацията на романа на Джон Фаус „Колекционерът“, „Лаурел и Харди“ по Том Макгарт и др.

За повече информация:
www.openhousetheatre.at

Екоавтобуси във Виена

От началото на 2013 година всички автобуси в австрийската столица трябва да станат електрически, съобщиха от Wiener Linien.

С едно зареждане на автобате-риите новите превозни средства ще могат да изминават до 150 км, което е напълно достатъчно за цял ден интензивно каране в града. Климатичната и отоплителната им система ще бъдат изцяло електризирани, а зареждането на акумулаторите няма да отнема повече от 15 минути, тъй като зарядното устройство то е монтирано в самия автобус.

Изпълнители на големия проект са фирмите „Сименс“ и „Рампини“.

Making friends in Vienna

С Vfamily първите стъпки са лесни

ТЕОФАНА КУПЕНОВА

Vfamily е платформа, която помага на новодошли във Виена семейства от различни националности да се ориентират в местната култура и бързо да намерят нови приятели. Особено подходяща е за англоговорящи, които все още се препъват в трудностите на немския език.

Всеки, който по различни причини често сменя държави, знае, че в първите месеци нуждата от информация и приятелска среда е най-належаща и същевременно най-трудно достъпна. Именно с идеята да помогне на новодошли семейства във Виена Беате Пертл-Холцман създава платформата bfamily. Тя позволява на новопристигналите лесно и бързо да се свържат един с друг и предлага много практична помощ и подкрепа във всекидневния живот. В ежеседмичния семи-

нар „Да бъдем заедно“ се научават интересни и полезни аспекти от живота и културата в Австрия. Желаетелите могат да се запишат на курс по йога, йога за бременни, Qigong, курс

по плетене, курс за масаж на бебетата, курс по немски език. Има и групи за игра на деца от 8 месеца до 3 години. bfamily предлага и широк спектър от тематични събития за цялото семейство като курсове по готварство, киноветери, дегустация на вина.

Освен в социалната адаптация от Vfamily помагат и в търсенето на нов дом, училище или детска градина; ще ви ориентират във всички задължителни регистрации на новото място, включително и как да вземете домашните си любимци. ■

MORE INTERNATIONAL

Vienna International Radio

От 7 октомври международната общност във Виена отново има възможност да слуша радиопредаване на английски език. Всяка неделя от 10:00 до 14:00 ч. водещият Пол Холингейл представя новини, коментари и интервюта с популярни личности. Телефоните в студиото са отворени за въпроси на слушателите. Предаването се излъчва на честотата на радио Superfly 98.3 MHz.

СПРАВОЧНИК ЗА БЪЛГАРИТЕ В АВСТРИЯ

СПЕШНИ НОМЕРА

- Полиция ☎ 133
- Пожарна ☎ 122
- Бърза помощ ☎ 144
- Дежурен лекар ☎ 141
- Изтичане на газ ☎ 128
- Гражданска защита ☎ 112
- Здраве ☎ 142
- Случаи на отравяне ☎ 01/406 43 43
- Планинска спасителна служба ☎ 140
- Поправки по домовете ☎ 1704
- Проблеми с автомобил на път ☎ 120, 123
- Аварийна служба ☎ 123
- Работно време аптеки ☎ 1550
- Влакови справки ☎ 1717
- Точно време ☎ 1503

5010 Salzburg
Imbergstraße 19
☎ 0662/883 06 10
office@architekt-hofmann.at
Български културен институт „Дом „Витгенщайн“
1030 Wien, Parkgasse 18
☎ 01/713 31 64
www.haus-wittgenstein.at

УЧИЛИЩА

Българо-австрийско училище за занимания в свободното време „Св.св. Кирил и Методий“
1040 Wien, Kühnplatz 7/10
☎ 0699/818 44 088
www.bulgarischeschule.at
Muttersprachlicher Unterricht Bulgarisch
☎ 0676/940 91 29

Българско училище „Орфей“
4040 Linz, Aubrunnerweg 4
☎ 0664/994 72 40
www.bulgarischeschule-linz.at
Българско училище „Никола Вапцаров“
8045 Graz
Anzengrubergrasse 8/1
(Помещенията на Lebenshilfe)
www.bgshule-graz.com

ОРГАНИЗАЦИИ

Българска културно-просветна организация „Кирил и Методий“ – Виена
Председател Мими Дичева
Австрийско-българско дружество – Виена
Президент Карл Блек
Български изследователски институт – Австрия
www.bfio.at

Българо-австрийски културен и информационен център „София“ – Линц
Председател Росица Стоянова
boekiz_sofia@iwest.at

Българо-австрийски клуб „Орфей“ – Линц
☎ 0664/994 72 40
Председател Димитър Дунков
ddunkov@gmail.com

Българо-австрийско дружество за културен обмен „Дунав“ – Линц
Председател Марио Серианов
dunav@iwest.at

Българо-австрийски културен клуб – Грац
Председател Елисавета Станева-Фогъл
staneva0@gmail.com

ЦЪРКВИ

Българска православна църква „Св. Иван Рилски“
1040 Wien, Kühnplatz 7
☎ 01/894 72 49, 0664/224 43 70
www.bok.at, info@bok.at
Български архиепископски параклис „Св.св. Кирил и Методий“
1040 Wien
Klagbaumgasse 4
☎ 0699/ 195 85 481
www.orthodoxes-kloster.at

ЗАВЕДЕНИЯ

Кафе-ресторант „Сезони“
1050 Wien
Ziegelofengasse 17
Ресторант „Плевен“
1050 Wien, Kohlgasse 19

ДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ

Посолство на Р България
1040 Wien, Schwindgasse 8
☎ 01/505 31 13
amboffice@embassybulgaria.at
Консулска служба –
☎ 01/505 31 13
konsulat@embassybulgaria.at
Служба „Търговско-икономически връзки“ на Република България в Австрия (СТИВ)
1040 Wien
Rechte Wienzeile 13
☎ 01/585 40 05
Постоянно представителство на Р България към ОССЕ
1040 Wien
Rechte Wienzeile 13/1
☎ 01/585 66 03
Почетно консулство на Република България в Залцбург

МАЛКИ ОБЯВИ KLEINANZEIGEN

КАК ДА ПУСНЕТЕ ОБЯВА В А4

Рекламирайте при нас! За частни лица обявите 0–120 символа струват 15 €, 121–200 – 20 €. Ако рекламирате фирма, 0–200 символа ще ви излязат 40 €. Сумата можете да преведете на Kulturverein „Bulgaren in Österreich“ в Erste Bank, BLZ 20111, Konto-Nr. 28 714 074 000. В полето Verwendungszweck напишете името на подателя на обявата. За повече информация www.bulgaren.org.

WIE KÖNNEN SIE EINE ANZEIGE AUFGEBEN

Werben Sie mit uns! Für Privatpersonen kosten die Anzeigen bis 120 Zeichen 15,- € und 121–200 Zeichen – 20,- €. Wenn Sie ein Unternehmen bewerben, kosten 0–200 Zeichen 40,- €. Den Betrag können Sie an Kulturverein „Bulgaren in Österreich“ auf die Konto-Nr. 28 714 074 000, BLZ 20111 der Erste Bank, überweisen. Als Verwendungszweck schreiben Sie bitte den Namen des Absenders der Anzeige. Weitere Informationen finden Sie unter www.bulgaren.org.

ДРУГИ УСЛУГИ

Живот без болка – класически масаж
Маг. Милена Ефремова. Един масаж гратис при блок от 10. Вземете перфектния подарък – натурална козметика, парфюми, витамини Aloe-Vera, Noni, Nikken.
☎ 0699/110 48 055
www.beauty-dream.at

Уроци по английски

Индивидуални уроци по английски за ученици и студенти; разработки за университет, корекции
☎ 0680/444 58 54
dimitrov@grinell.edu

КОНСУЛТАНСКИ И СЧЕТОВОДНИ УСЛУГИ

Маг. Анета Писарева
Финансов консултант
Банкови кредити, застраховки, автомобилни регистрации, капиталовложения, влогове, покупко-продажби на имоти, наем, квартири
☎ 06991/958 04 21
a.pissareva@financecoaching.at

NK-Buchhaltungs OG

Фирменгрундунг, Buchhaltung, Lohnverrechnung, Jahresabschluss
Wir sprechen Ihre Sprache: Bulga-

risch, Serbisch, Russisch, Deutsch
☎ 01/971 30 28
0676/360 23 18, 0650/727 22 20

ПРЕВОД И ЛЕГАЛИЗАЦИЯ

Mag. Zlatka Bojtcheva
Gerichts- und Konferenzdolmetscherin
Bulgarisch, Russisch, Italienisch
1050 Wien, Pilgramgasse 11
☎ 0664/355 72 62
E-Mail zlatka_bojtcheva@hotmail.com

Mag. Vessela Makoschitz

Allgemein beideter
Konferenzdolmetscher für
Bulgarisch
1060 Wien, Luftbadgasse 11/1
☎ 0664/412 67 25
Fax 01/585 20 68
E-Mail Vessela.Makoschitz@chello.at

Mag. Hristina Wolfsbauer

Gerichtsdolmetscherin und
Übersetzerin für Bulgarisch
1020 Wien
Heinestraße 24–28/3/29
☎ 01/212 53 80
Fax 01/219 78 04
0676/498 73 60

Mag. Dora Ivanova

Gerichtsdolmetscherin
Bulgarisch und Russisch
1040 Wien
Margaretenstraße 21/1/4
☎ 01/586 63 43, 0676/421 39 10

Fax 01/586 22 69
E-Mail dora.ivanova@chello.at
<http://dora.ivanova.at>

МУЗИКА

Musikhaus Iliev
Verkauf, Kauf und Tausch von
sämtlichen Musikinstrumenten
1150 Wien
Mariahilferstraße 193
☎ 01/895 95 95, Fax 01/897 90 38
E-Mail office@musikhaus-iliev.com
www.musikhaus-iliev.at

ТЪРСЕТЕ А4 ТАМ HIER FINDEN SIE А4

E. K. Reisebüro

1040 Wien, Margaretenstraße 8

BG Shop

1050 Wien, Schönbrunner Straße 55

Български хранителен магазин/ Bulgarische Lebensmittel

1100 Wien, Laaer-Berg-Straße 3

Български стоки/ Bulgarische Waren

1160 Wien, Ottakringerstraße 86

Български магазин

1160 Wien, Maroltingergasse 100

Violeta's Welt

4020 Linz, Altstadt 15/2

Ако искате да ни предлагате и
при вас, свържете се с нас на

marketing@bulgaren.org

СТАНИ НАШ ПРИЯТЕЛ ВЪВ

facebook

Българите в Австрия/
Die Bulgaren in Österreich

АБОНАМЕНТ

САМО ЗА
12,- €

Абонирайте се за А4*
само срещу 12,- €
(6 издания)!
Преведете сумата на
банковата ни сметка

Kulturverein „Bulgaren in Österreich“
Erste Bank, BLZ 20111,
Konto-Nr. 28 714 074 000

Моля, в полето *Verwendungszweck*
напишете *Abonnement*, а в
Zusatztext – трите имена и
адреса си

ABONNEMENT

NUR FÜR
12,- €

Abonnieren Sie А4*
für nur 12,- €
(6 Ausgaben)!
Bitte überweisen Sie den
Betrag auf unser Konto

Kulturverein „Bulgaren in Österreich“
Erste Bank, BLZ 20111,
Konto-Nr. 28 714 074 000

Im Feld *Verwendungszweck*
schreiben Sie bitte *Abonnement*,
und im Feld *Zusatztext* geben Sie Ihren Namen
und Adresse bekannt

- Weltweit führender Hersteller von hochwertigen Kletterwänden
- Wir agieren in 37 Ländern rund um den Globus
- 15 Jahre Erfahrung in der Kletterwandindustrie
- Internationale Projektentwicklung für Schulen und Gemeinden

Kontaktieren Sie uns direkt: austria@walltopia.com
Mehr Info unter: www.walltopia.com

WALLTOPIA